

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

BİLİM PLATFORMU POLİTİKA NOTLARI

[@chp_bilim](https://www.instagram.com/chp_bilim)

bilim@chp.org.tr

bilim.chp.org.tr

ÇOCUKLARIMIZ AKP REJİMİNDE YOKSUL VE MAĞDUR

SARAY REJİMİNDE ÇOCUKLAR ÇOCUKLUKLARINI YAŞAYAMIYOR

Çocuklar, ailelerimizin neşesi, toplumumuzun umudu ve insani sorumluluk duygularımızın en masum kaynağıdır. Çocuklar hakça bir dünya idealinin, insancıl ve müreffeh bir hayat arayışının en temel esin kaynaklarıdır. Çünkü onlar içinden geçtiğimiz koşullar ne kadar çetin olursa olsun, daha iyi bir yaşam, daha iyi bir eğitim ve daha barışçıl bir gelecek borçlu olduğumuz, ulusumuzun ve insanlığın gerçek mirasçılarıdır.

Buna rağmen Türkiye, seferber edebileceği zenginliklere, kaynaklara ve sahip olduğu birikimlere nazaran, çocuklar için

yapabileceklerinin maalesef çok gerisindedir. 21. yüzyılın ilk çeyreğinde izlenen yanlış politikalar yüzünden, çocuk hakları ve çocuk refahı alanında ciddi bir gerileme ve vahim yanlışlıklar zinciri ortaya çıkmıştır. Üzücü bir biçimde geçtiğimiz yıllarda Türkiye'nin çocukları için sağlıklı, huzurlu ve doğayla iç içe yaşama olanağı gözle görülür biçimde azalmıştır. Toplumsal eşitsizliklerin kemikleştiği, yaşam alanlarının ve yaşam standartlarının ayrılmaya devam ettiği koşullarda, milyonlarca çocuk ebeveynlerinin yoksulluk ve yoksunluklarını miras olarak devralmak zorunda bırakılmaktadır.

Çocuklarımız, bu hoyrat düzen içinde, hayatlarını daha iyi bir geleceğin umudunu taşıyarak değil, geçmişteki mahrumiyetlerin ağır bedellerini üstlenmeye devam ederek büyümektedirler. Oysa Cumhuriyetimizin bütün çocukları, sosyal devletin koruyucu şemsiyesi ve geliştirici olanakları altında büyümeyi, gelişmeyi, daha iyi bir gelecek ve daha iyi bir hayat için hazırlanmayı hak ediyorlar.

ÇOCUK YOKSULLUĞU

%33

Türkiye'de her 3 çocuktan biri şiddetli maddi yoksunluk içindedir.

ÇOCUK İŞÇİ DRAMI

2 milyon

Türkiye'de 2 milyon civarında çocuk işçi var.

ÇOCUK EVLİLİĞİ AYIBI

700 bin

2002-2019 arasında 700 binden fazla kız çocuğu evlendirilmiştir.

OKUL TERKİ ARTIYOR

Son sıra

Türkiye Avrupa'daki en yüksek erken okul terk oranına sahiptir.

Geçtiğimiz on yıllar içinde Türkiye’de çocukların yaşamaya başladığı çarpıcı sorunlar yokluktan ya da çaresizlikten değil, aksine Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümetlerinin tutarsız, dogmatik ve özensiz politikalarından kaynaklanmaktadır. AKP rejiminin, çocuk hakları ve çocuk sorunları alanında gittikçe vahimleşen bu tablo karşısında gerekli tedbirleri almaması, aileleri ve gelecek kuşakları âdeta ipotek altına almaktadır. **AKP rejimi, başta çocuk yoksulluğu, eğitim, ruhsal ve bedensel sağlık konuları olmak üzere, çocuk hakları alanında Türkiye’yi zihniyet olarak onlarca yıl geriye götürmüş, toplumsal hafıza ve ülkemizin insan kaynakları üzerinde kalıcı hasarlara neden olmuştur.**

2019 yılı itibarıyla Türkiye’de 0-18 yaş arasında 23 milyon çocuk yaşamaktadır. Bu sayıyla Türkiye, Avrupa’nın en kalabalık çocuk nüfusuna sahip ülkesidir. Ancak buna karşın AKP iktidarı, toplam nüfusunun yaklaşık %30’unu oluşturan çocuklara dönük kapsayıcı, ilerici ve sürdürülebilir politikalar uygulamaktan son derece uzaktır. AKP rejiminde, neredeyse yirmi yıllık iktidarın sonunda Türkiye’de çocuk yoksulluğu, hâlâ bütün çarpıcılığıyla devam etmektedir. Çocuklarımız geçmişe kıyasla daha nitelikli bir eğitim alamamakta, kız çocuklarının okullaşma oranı gerilemektedir. Türkiye’de çocuk işçiliği ayıbı artarken, çocuk işçilerin iş cinayetleri ise azalmamaktadır. Toplum vicdanını yaralayan çocuk tacizlerinin üzerine yeterince gidilmemekte, çocukların zorla evlendirilmesine âdeta izin verilerek, çocuk evliliği meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır.

Çocuklar ve aileleri artan oranlarda madde bağımlılığı sorununa maruz kalmakta, aileler bağımlılık sorunu karşısında perişan kalırken, sosyal devletin koruyucu ve önleyici olanakları sunulmamaktadır. Öte yandan

merdiven altı kimi dernek ve vakıf yurtlarında ve kurslarında çocukların ruhsal ve bedensel bütünlüğünü hiçe sayan her türlü kötülüğe göz yumulmaktadır. Çocuklarla ilgili istatistikler, kamuoyunun artan tepkisini önlemek için gizlenmekte ve durumun vahametini gizlemek için karartma politikası uygulanmaktadır.

ÇOCUKLARIMIZ AĞIR YOKSULLUK VE YOKSUNLUK İÇİNDE

AKP iktidarlarında Türkiye, **Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında çocuk yoksunluğunun en yoğun olduğu ülke konumuna gerilemiştir.** Türkiye’de **çocuklarımızın üçte birinden fazlası şiddetli maddi yoksunluk içindedir.** Ülkemizde üç çocuktan biri ısınma ihtiyaçlarını yeterince karşılayamamakta, düzenli olarak protein açısından zengin gıdalarla beslenememekte, yılda bir kez dahi evinden uzakta ailece bir hafta tatil yapamamaktadır. Şiddetli çocuk yoksunluğu Türkiye’de sınıfsal olduğu kadar, bölgesel olarak da çarpıcı bir nitelik taşımaktadır. **Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki illerde yaşayan 10 çocuğumuzdan 6’sı şiddetli maddi yoksunluk** içerisinde yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Çocuklarımız, yaşadıkları evlerin büyük çoğunluğunda fiziksel ve bilişsel gelişimlerini destekleyecek koşullardan mahrum olarak büyümektedir. Oysa başta Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi olmak üzere Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, yeterli yaşam standardına ulaşma hakkının çocukların en temel haklarından biri olduğunu belirtir ve taraf devletleri bu hakkı korumakla yükümlü kılar. Fakat AKP rejiminde çocuklarımız gelişimlerini destekleyecek yeterli bir yaşam seviyesine erişememekte, bunun için gerekli koşullardan yoksun kalmaktadır.

Çocuk yoksulluğu ve yoksunluğu hem çocuklarımızın hem de ülkemizin geleceği için çok büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

Araştırmalara göre, yoksulluk içerisinde büyüyen çocukların eğitim düzeyleri çok daha düşük; psikolojik, bilişsel ve sağlık sorunları ise daha yıpratıcı olmaktadır. Bunlara ek olarak, olumsuz koşullarda büyümek zorunda kalan çocuklar istatistiksel olarak işsizlik, çocuk yaşta evlilik, suça karışma ve madde bağımlılığı gibi risklerle daha fazla karşı karşıya kalmaktadır. AKP rejiminin ülkemizi içine sürüklediği bu koşullarda çocuklarımızın fiziksel ve maddi gereksinimleri karşılanamadığı gibi, onların sağlıklı, güvenli ve huzurlu koşullarda büyümeleri giderek güçleşmektedir.

Çocukluklarını gönülleriyle yaşayamayan çocuklarımız, kendilerini geliştirememekte ve ömürleri boyunca maruz kalacakları bir yoksulluk sarmalına itilmektedir.

Bu ise, toplumumuzun, yoksulluk ve güvensizlik içerisinde büyümeye zorlanmış, geleceğe güvenle ve umutla bakamayan mutsuz bireylerden oluşacağı anlamına gelmektedir.

EĞİTİMDEKİ YAPBOZ DÜZENİ, KAYIP KUŞAKLAR YARATYOR

AKP iktidarının eğitim politikaları Türkiye'nin gelişmesi ve ilerlemesinin önündeki en büyük engellerden biridir. **Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından açıklanan 2019 verilerine göre, Türkiye'de örgün eğitim alan okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde toplam 18 milyonu aşkın öğrenci bulunmaktadır.** Ancak bu çocukların geleceği, 2002 yılından bu yana AKP hükümetlerinin belirlediği eğitim stratejileri ve hedefleriyle beraber çağımızın gereklerine uymayan, rant odaklı bir anlayış doğrultusunda şekillendirilmektedir.

Türkiye'de eğitim sistemi AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılından bu yana 16 kez değiştirilmiştir. Yapılan tüm bu değişiklikler sonucunda AKP, ne okullardaki eğitimin nitelik ve kalitesini artırabilmiş ne de çocuklara değişen küresel koşullara uyumlu bilimsel ve teknolojik bilgi ve donanımı artırabilecek eğitim olanakları sunabilmiştir. Durmadan değiştirilen müfredat ve sınav sistemleri, eğitim sistemini yapboza çevirmiştir. Bu süreçte çocuklar ve veliler defalarca mağdur

edilmiştir. Tüm bu sorunlar, **2019 yılında açıklanan Küresel Yetenek Rekabet Gücü Endeksi'nde 6 basamak gerileyerek 125 ülke arasında 74. sırada yer alması ve eğitim politikaları sıralamalarında OECD ülkeleri arasında Macaristan'la birlikte en kötü konumda bulunan iki ülkeden biri olması** ile daha da görünür olmuştur.

Daha önce 8 yıl olan kesintisiz zorunlu eğitim süresi, AKP iktidarı tarafından 2012 yılında getirilen 4+4+4 sistemi ile kesintili hale getirilmiştir. **Bu sistemle 12 yıla çıktığı iddia edilen zorunlu eğitim süresi 2018 yılında ortalama 8,2 yıl ile sınırlı kalmıştır.** OECD ülkelerinde 4-17 yaş arasında, okul çağındaki öğrencilerin en az %90'ının eğitime devam ettiği görülürken, Türkiye'deki net okullaşma oranlarına göre ilköğretimde ulaşılan seviyenin hâlâ tüm çocukları kapsamadığı, ortaöğretimde ise %84,2 ile sınırlı kaldığı görülmektedir.

#YKS2020 Koronavirüs salgını nedeniyle 25-26 Temmuz 2020'ye ertelenmiş olan Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nın (YKS) tarihinin 27-28 Haziran'a alındığı açıklanmıştır. Öğrencilerden ve kamuoyundan büyük tepki toplayan bu ani değişiklik, halihazırda çok zor bir süreçte sınava hazırlanan gençlerimizin önemsenmediğinin bir diğer göstergesidir. Tek Adam Rejiminin eğitim alanındaki kurumları ve uzmanları hiçe sayan keyfiliği gençleri mağdur etmektedir.

İSRAF REJİMİ, EĞİTİME YETERLİ KAYNAK AYIRMIYOR

Bir ülkenin eğitime yaptığı harcamalar, çocuklarına verdiği önemin ifadesi olmakla birlikte, çocukların başarısıyla da doğrudan ilişkilidir. **Türkiye'de öğrenci başına ilkokuldan yükseköğretime kadar 5 bin 275 ABD doları harcama yapılırken, OECD ülkeleri ortalaması yaklaşık 10 bin ABD dolarını bulmaktadır.** Bir diğer deyişle, Türkiye'de öğrenci başına yapılan harcama, OECD ülkeleri ortalamasının yaklaşık yarısı kadardır.

2020 itibarıyla eğitime ayrılan bütçenin merkezi yönetim bütçesine oranının %16 civarında olduğu görülse de söz konusu

bütçenin dörtte üçü zorunlu personel giderlerine ayrılmaktadır. Eğitimde asıl farkı yaratacak olan MEB bütçesinden eğitim yatırımlarına ayrılan pay ise oldukça düşüktür. Örnek olarak, **MEB, 2019 yılı bütçesi içerisinde yer alan eğitim yatırımlarını yaklaşık %30 oranında azaltmıştır.** Bu durum ise çocukların daha gelişmiş ve çağı yakalayan eğitim imkânlarına sahip olmasının önünde büyük bir engel teşkil etmektedir.

AKP iktidarının eğitimde iyileştirme iddiasıyla gündeme getirdiği her uygulama, nitelik iyileştirme yerine ders kitabı ve tablet dağıtımı gibi göz boyamaya yönelik, birçoğu başarısız uygulamalar olmuştur. Öte yandan, Türkiye'de çocukların ders saatleri dışında bilişsel ve sosyal becerilerini geliştirebilecekleri imkânlar da oldukça kısıtlıdır. Türkiye'de hâlâ okulların yarısından fazlasının kütüphanesi veya çok amaçlı salonu bulunmamaktadır. Spor salonu bulunan okul oranı sadece %13'tür.

NİTELİKLİ EĞİTİM, ANAYASAL BİR HAK OLMaktan ÇIKARILDI

AKP rejiminin eğitim politikaları ile ilgili bir diğer sorun ise eğitimin ticarileşmesidir. 2003 yılında özel okulların resmi okullara oranı %2 ile sınırlıyken, 2020 yılı itibarıyla %25'e çıkarak Cumhuriyet tarihindeki en yüksek orana ulaşmıştır. Türkiye'de son yıllarda hızlı bir şekilde artan özel okul sayısı 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla ile 13.000'i geçmiştir. Bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı ise neredeyse 1,5 milyona ulaşmıştır. Bunun en büyük nedenlerinden biri, devlet okullarında müfredatların ve olanakların niteliksizleşmesidir.

AKP temel bir hak olan eğitimi devlet güvencesinden çıkararak, eğitimde fırsat eşitsizliğini pekiştirmektedir. Yoksul halk katmanları, âdeta niteliksiz eğitime ve vasıfsız iş gücü rezervi olmaya doğru itilmekte; yurttaşlarımızın bir bölümü Cumhuriyetimizin en temel hedefi olan topyekün kalkınma idealinin dışına itilmektedir.

Türkiye'de eğitim AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılından bu yana çağdaş ve bilimsel

bir çizgiden hızla uzaklaşmaktadır. **OECD tarafından yapılan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) 2018 raporuna göre Türkiye, 37 OECD ülkesi arasında 31. sırada yer almaktadır.**

Rapora göre, Türkiye'de öğrencilerin yaratıcılık, akıl yürütme ve eleştirel analizdeki başarıları neredeyse sıfırdır. Türkiye'de 15 yaş grubundaki öğrencilerin sadece %3'ü yüksek başarı seviyesinde okuma becerilerine sahiptir.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN YETERSİZLİĞİ, KADIN İSTİHDAMINI OLUMSUZ ETKİLİYOR

Okul öncesi eğitim, çocukların gelişimi, gelecekteki okula devam oranı ve okul başarıları için olduğu kadar, toplumsal cinsiyet eşitliği ve bakım hizmetleri açısından da büyük önem taşımaktadır. AKP, "2023 Eğitim Vizyonu" ile Türkiye'de anaokulunun zorunlu eğitim kapsamına alınacağını öne sürmesine rağmen, 0-6 yaş arasındaki çocuklar eğitim ve bakım hizmetlerinden sınırlı oranda faydalanmaktadır. Bunun en büyük sebeplerinden biri okul öncesi eğitim ve çocuk bakım hizmetlerinin ücretsiz olarak devlet tarafından sağlanmıyor oluşudur. **2017 yılında Avrupa ülkelerinde zorunlu okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %95'i aşmışken, Türkiye yaklaşık %55 ile tüm AB ülkelerinden düşük bir orana sahiptir.** AKP'nin okul öncesi eğitime önem vermediği, okul öncesi eğitime ayırdığı kaynaktan da anlaşılmaktadır. **2019'da merkezi yönetim eğitim harcamalarının sadece %2,4'ü okul öncesi eğitim hizmetlerine ayrılmıştır.** Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınması hedefi doğrultusunda bakıldığında, ayrılan bu oran ile söz konusu hedefin gerçekleştirilmesi ihtimal dışıdır.

Araştırmalara göre, okul öncesi eğitime katılımı etkileyen en önemli değişkenler, hane halkının varlık seviyesi, annenin eğitim düzeyi ve annenin istihdam durumudur.

Erken çocukluk bakımı ve okul öncesi eğitime katılımın sosyal devletin bir gereği olarak ücretsiz bir biçimde sağlanmaması, yoksul çocuk ve ebeveynlerin bu hizmetlere erişimini olanaksız kılmaktadır. Bu durum, bakım hizmetini kadınların üzerine yıkarak, onların iş gücüne katılımını olumsuz etkilemektedir. İş yerlerine, 100-150 kadın çalışanın olması halinde emzirme odası kurma, 150'den çok kadın çalışanın olması halinde ise, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması ve bakılması, emziren işçilerin çocuklarını emzirmeleri için kreş açma zorunluluğu getirmiştir. Ancak Türkiye'deki işletmelerin yalnızca %1'i bu şartları sağlayabilmektedir. Üstelik bu iş yerlerini denetleyecek bir mekanizma da bulunmamaktadır. Öte yandan, çoğu özel kreş 0-2 yaş arasındaki çocuklara bakım vermeyi kabul etmemektedir. Bu durum kadınların doğum yaptıktan kısa bir süre sonra iş hayatına dönmelerinin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Böylelikle 16 hafta süren doğum izni biten kadınlar yaşamlarını devam ettirebilmek için erken çocukluk bakımıyla ilgili olarak maddi ve manevi büyük bir külfetin altına girmektedirler.

ENGELLİ ÇOCUKLARIMIZIN EĞİTİM HAKLARI GASP EDİLİYOR

Ülkemizde engelli ve özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar eğitime erişimde büyük sıkıntılar çekmektedir. Bunun temel sebeplerinden biri, ülkemizdeki engelli sayısının tam olarak bilinmemesi ve buna dair gerekli planlamaların yapılmamasıdır.

MEB 2018-2019 öğretim yılı engelli çocuklara yönelik özel eğitim rakamlarına bakıldığında Türkiye'de devlete bağlı özel eğitim veren anaokulu sayısı 44 ile sınırlıdır. Bu anaokullarından ise sadece 2.110 engelli çocuk faydalanabilmektedir. Türkiye'de işitme engellilere yönelik ilköğretim sayısı sadece 32'dir.

Görme engelli çocuklara yönelik ilköğretim sayısı ise sadece 17'dir ve yalnızca 511 görme engelli çocuk bu hizmetten faydalanabilmektedir.

Bedensel engellilere yönelik ilköğretim ve ortaokul sayısı ise 3 okulla sınırlıdır. Bu okullarda eğitim gören bedensel engelli çocuk sayısı ise toplamda 600 kadardır. Tüm bunlar, AKP iktidarının özel gereksinimli çocukların eğitilmesi ve onların yaşamlarını bağımsız biçimde sürmeleri için sunduğu kaynakların ne kadar kısıtlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, hem çocuklar hem de aileleri için umut kırıcıdır.

AKP REJİMİ CİNSİYET AYRIMCILIĞINI DERİNLEŞTİRİYOR, KIZ ÇOCUKLARIMIZI GERİDE BIRAKIYOR

Saray rejiminin kendi çıkarları doğrultusunda sürekli değiştirdiği çarpık eğitim sisteminde çocuklarımıza fırsat eşitliği tanınmamakta, özellikle kız çocukları en temel haklarından olan eğitimden mahrum edilmektedir. **Zorunlu eğitimi parçalı hale getiren 4+4+4 sistemi, en çok kız çocuklarının okul devamlılığına zarar vermiş ve kız çocukların eğitimden erken koparılan en büyük grup olmasına neden olmuştur.** Çocuk yaşta evlendirilmeler, evde bakıma teşvik ve tarımda çalıştırma, en çok yoksul hanelerde kız çocukların eğitimden erken kopmasına neden olmaktadır. AKP'nin cinsiyetçi politikaları, hem kız çocuklarımızı eğitim yaşamından koparmakta hem de daha ileriki yaşlarında emek piyasasına vasıflı iş gücü olarak katılmalarını ve meslek sahibi olmalarını engellemektedir.

Ülkemizde eğitim yaşamını erken terk etme, genel olarak büyük bir sorun haline almıştır. 18-34 yaş arası her üç kişiden birinin okulu erken terk etmiş olduğu **Türkiye, Avrupa'daki en yüksek erken okul terki oranına sahiptir.** Eğitimden erken ayrılma oranı kadınlarda %34 iken, bu oran erkeklerde %31'dir. Diğer bir deyişle eğitim yaşamından erken kopanların çoğunluğu kadındır. Normal koşullarda lise öğrenimini devam ettirmesi gereken 15-19 yaş arasındaki genç kızların dörtte biri eğitimlerini sürdürmemekle birlikte bir işte istihdam da edilmemektedir.

2018-2019 eğitim yılında hem ilköğretim hem de ortaokul düzeyinde kız çocuklarının net

okullaşma oranının erkeklere göre daha fazla olduğu, lise çağında ise erkeklerin gerisinde kaldığı görülmektedir. **İlkokul düzeyinde %92,1; ortaokul düzeyinde %93,6 olan kız öğrencilerin okullaşma oranı, lise düzeyinde %83,9'da kalmaktadır.** Kız çocuklarında ortaokuldan sonra eğitimden alınma sıklığı, erkeklerden daha yüksektir. Buna rağmen, lise eğitimini açıköğretimde sürdürenlerin çoğunluğu erkek öğrencilerdir. Yani kız çocuklarının örgün eğitimden alındıktan sonra alternatif kanallarla da olsa eğitimlerine devam etme olasılığı erkek çocuklardan daha azdır. Evlilik ya da çalışma gibi durumlar, kız çocuklarının eğitimine erkek çocuklara nazaran daha çok engel olmaktadır. **Nitekim erkek çocuklarda çalışmanın eğitime katılımı %27,1; kız çocuklarda ise %35,6 oranında azalttığı belirtilmiştir.** Çalışmaya başlayan erkek çocukların açıköğretimde eğitime devam etmeleri teşvik edilirken, çalışan kız çocukları bu fırsattan alıkonulmaktadır.

Kız çocuklarına karşı ayrımcılık, dezavantajlı gruplar içinde de sürmektedir. Ülkemizde koşulların ve kurumların yetersizliği nedeniyle eğitim yaşamından yüksek oranda mahrum olan engelli çocuklarımız arasında, kız çocukları çifte dezavantajlı durumdadır. **Tüm kademelerde özel eğitim hizmetlerinden yararlanan erkek çocukların sayısı, kız çocuklarının yaklaşık iki katıdır.**

AKP rejiminin derinleştirdiği ataerkil ve cinsiyetçi kültür, ülkemizde hâlihazırda kadınların iş gücüne katılımının önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Eğitim yaşamından erken kopmak, kız çocuklarının geleceğini de olumsuz etkilemektedir. 24-35 yaş arası kişiler arasında kadınların neredeyse yarısı lise eğitimi almamışken, erkeklerde bu oran %42'ye düşmektedir. Eğitim düzeyinin düşüklüğü, kadınların istihdam edilme ve iş arama koşullarına da yansımaktadır.

Türkiye'de 18-24 yaş arası genç kadınların üçte biri ne eğitim yaşamını sürdürmekte ne de bir işte istihdam edilmektedir. Lise eğitimi almış kadınların yaklaşık %70'i ise eğitimde ya da iş yaşamında değildir; şu an iş de aramamaktadır. Kız çocuklarımızın eğitim haklarından mahrum edilmesi, sosyal ve ekonomik gelişmelerine ket vurmakta, geleceğini topluma katkıda bulunacak, ekonomik bağımsızlığa sahip bireyler olarak sürdürmelerine engel olmaktadır.

SARAY REJİMİNDE, YOKSUL ÇOCUKLAR ÇALIŞMAK ZORUNDA KALİYOR

AKP'nin 18 yıllık iktidarında Türkiye'de çocuk işçiliği büyük bir sorun olarak hızla artmaktadır. Çocuk işçiliği, çocukları en temel hakları olan yaşama, sağlıklı gelişim, beslenme, ihmal ve istismara karşı korunma, barınma ve eğitim haklarından yoksun bırakarak onların fiziksel ve psikolojik gelişimine zarar vermektedir. Bu koşullarda çocuklarımız ciddi bir ekonomik şiddetin mağduru olmaktadır. AKP döneminde kökleşen yoksulluk, adaletsiz gelir dağılımı ve güvencesizlik sonucunda Türkiye'de çocuk işçi oranı 2017'de %20,3 iken 2018 yılında %21,1'e ulaşmıştır. Dikkat edilmesi gereken asıl husus ise bu rakamların 15-17 yaş arası çalışması kanunen "uygun" görülen çocukları kapsadığı gerçeğidir. Halbuki resmi olmayan rakamlar, yasal olarak çalışması yasak olan 15 yaş altında olan çocuk işçiler ve kayıt dışı çalışanlar göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'de var olan çocuk işçilerin sayısının 2 milyona ulaştığı tahmin edilmektedir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 2018 yılını "Çocuk İşçiliği ile Mücadele Yılı" olarak ilan etmesine rağmen çocuk işçilerin sayısı bu "sözde" mücadelenin başarısızlığını ortaya sermektedir. **2 milyon civarında**

olduğu düşünölen çocuk işçilerin %80'i kayıt dışı çalıştırılmaktadır. Çocuklar, işsizlik, yoksulluk, adaletsiz gelir dağılımı, ekonomik kriz gibi temel sorunlar yüzünden eğitim görmek ve güvenli bir ortamda büyüme yerine çalışmaya mahkûm edilmektedir. Çocuk işçilerin %23'ü "hane halkı gelirin katkıda bulunmak", %36'sı "hane halkının ekonomik faaliyetine yardımcı olmak", %6,4'ü "kendi ihtiyaçlarını karşılamak" amacıyla çalışmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, Türkiye'de Ocak 2020 itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlı 308 bin 546 çırak, 1 milyon 16 bin stajyer ve kursiyer bulunmaktadır. 2012 yılında ise, çırak sayısı 306 bin 617 iken stajyer ve kursiyer sayısı 118 bin 283 idi. Eğitim sisteminin bir parçası olarak çıraklık ve stajyerlik adı altında çalıştırılan çocuklarımızın çoğu, iş güvenliğinin olmadığı koşullarda yetişkinlerle aynı işleri yapmaya zorlanmaktadır. Bu veriler, Saray rejiminde, çırak ve stajyer adında çalıştırılarak emek sömürüsüne ve ekonomik şiddete maruz kalan çocuk ve gençlerimizin sayısındaki dramatik artışı gözler önüne sermektedir.

Kütahya'da bir elektronik pano imalat atölyesinde stajyer işçi olarak çalışan Endüstri Meslek Lisesi öğrencisi, başını saç kesme makinasına kaptırarak yaşamını kaybetti.

Tüm bu alanların dışında yoksul ailelerde yaşayan, aile ortamından uzaklaşmak zorunda kalmış ya da devlet korumasından mahrum çocukların sokaklarda çalışmaya zorlanması, çocuklarımızı tehdit eden çok ciddi bir sorundur. Türkiye'de çocuklar çiçek satıcılığı, araba camı silme, geri dönüşüm atıkları toplama ve dilendirilme gibi yaşam koşullarını tehdit eden biçimde çalıştırılmaktadır. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ocak 2019'da yaptığı açıklamada, sokakta çalışan ya da zorla çalıştırılan 11 bin 760 çocuğa ulaşıldığını belirtmiştir. Çocukların sokakta çalıştırılması, koşulları gereği sağlık, güvenlik ya da ahlaki gelişimleri açısından zararlı olan en kötü biçimdeki çocuk işçiliği kapsamındadır ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye'nin de taraf olduğu sözleşmeleri çerçevesinde ortadan kaldırılması zorunluluğu bulunmaktadır. Buna rağmen Saray rejimi

konuyla ilgili yeterli ve gerekli önlemleri almaktan imtina etmektedir. İlgili bakanlık ulaşılan çocuklardan 4 bin 99 tanesi için eğitim, rehberlik ve danışmanlık tedbirleri alındığını ve 230 çocuğun da bakım kuruluşlarına yerleştirildiğini açıklamıştır. Ancak çocukların sokaklarda çalıştırılması ya da dilendirilmesi gibi en kötü biçimdeki çocuk işçiliği sorunun çözülmesi için çok daha kapsamlı politikalar ve çocuk hakları temelli bütünsel bir yaklaşım gerektiği görmezden gelinmektedir.

Çocuk işçilerin %34'ü eğitime devam edememektedir. Buna ek olarak, çalıştıkları yerlerde yaralanmaya ya da sakatlanmaya maruz kalan çocukların oranı %1,3 iken; çalışan çocukların %4,4'ü yaralanma ya da sakatlanma durumuna tanık olmuştur. Çocuk işçilerin %13'ü aşırı sıcak/soğuk ya da aşırı nemli/nemsiz ortamlarda, %11'i kimyasal maddelere ya da zararlı gazlara maruz kaldıkları ortamlarda çalışmak zorunda bırakılırken; çalışan çocuklarımızın %6,4'ü çalıştığı ortamda kaza riski ile karşı karşıyadır. Bu veriler çocuklarımızın karşı karşıya olduğu ekonomik şiddetin boyutlarını gözler önüne sermektedir.

Saray rejimi, çocuklarımızı hem yaşamak için çalışmak zorunda bırakmakta hem de çalışan çocuklarımıza güvenli çalışma koşulları sunmamaktadır. Çocukların çalışmalarına yönelik temel ilkeleri görmezden gelmektedir. Çocukların ve gençlerin her türlü tehlikeli, eğitimlerine ve sağlıklarına zarar verecek, gelişimleri için zararlı olabilecek nitelikte işlerde çalıştırılmaya karşı korunma haklarını ihlal etmektedir.

ÇOCUKLARIMIZ, SİSTEMLİ OLARAK İŞ CİNAYETLERİNE KURBAN EDİLİYOR

Çocuk işçiliği yalnızca çocukların gelişimi için zararlı değildir; kimi zaman sağlıklarına hatta yaşamlarına da mal olmaktadır. 2013-2018 yılları arasında 359 çocuk işçi iş cinayetlerinde can vermiştir. Bu çocuklardan 29'u mülteci-göçmen çocuklardır. **2019 yılında, 29'u 14 yaş ve altı olmak üzere en az 67 çocuk iş cinayetine kurban gitmiştir.** Ocak-Mart 2020'de ise 7 çocuğumuz iş cinayetine kurban gitmiştir. 2017 yılında çocuk işçiliği ile mücadele etmek için ulusal bir program yayınlandığı ve 2018 yılı Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Yılı ilan edildiği halde, çocuk iş cinayetlerinde ülkemizin durumu ne yazık ki giderek daha da kötüye gitmektedir. 2013'te iş cinayetlerinde kaybettiğimiz çocuklarımızın sayısı en az 59 iken, 2018 ve 2019'da en az 67 çocuğumuzu kaybettik.

2013 yılında kayıt dışı olarak Adana'daki bir plastik fabrikasında çalışan 13 yaşındaki ilköğretim okulu öğrencisi, pres makinasına başının sıkışması nedeniyle hayatını kaybetmişti. Normalde insan uzvu algılayınca çalışmayı durduran pres makinasının bu özelliği, işi yavaşlattığı gerekçesiyle işveren tarafından devre dışı bırakılmıştı.

Türkiye'de çalışan çocuk işçi sayısı tarım alanında %31'e ulaşırken, çocukların %45,5'i hizmet sektöründe ve yaklaşık %24'ü sanayide çalıştırılmaktadır. Türkiye'de tarım işçiliği çocuk işçilerin en çok sömürüye maruz kaldığı alanlardan biridir.

2013 ve 2018 Haziran arasında gerçekleşen çocuk işçi cinayetlerinin 168'i tarım ve orman alanında olup, bu sayı toplam çocuk iş cinayetlerinin %53'üne denk düşmektedir. Yaşamını yitiren tarım işçisi her 5 çocuktan 3'ü ya mevsimlik tarım işçisidir ya da çobandır. İş cinayetine kurban giden bu çocuklar arasında 5 yaşında olanlar bile bulunmaktadır. Diğer yandan, çiftçi çocuklarının tamamen ücretsiz olarak aileleri için çalışmaları da yaygındır. Ücretsiz aile işçisi olarak tarımda çalışan çocukların yaşları 10'un altına düşmektedir. Türkiye'de tarım sektöründe çalışan çocukların çoğu 50'den az kişi istihdam eden yerlerde çalıştığı halde, denetim yalnızca 51

ve daha fazla çalışanı olan tarım işletmeleri için geçerlidir. Dolayısıyla tarımda çalışan çocuklarımızın çoğu denetimsiz koşullarda çalıştırılmaktadır. Tarım işçisi çocuklar ayrıca yetersiz beslenme, sağlıksız barınma, tarım kimyasallarına maruz kalma gibi çocukların zihinsel, bedensel ve duygusal gelişimini çok olumsuz etkileyen koşullarda çalıştırılmakta ve okula gidememektedir.

KİMSESİZ VE KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUKLAR ÇARESİZ BIRAKILIYOR

AKP iktidarının Cumhuriyet'in köklü kurumlarının altını kazıyan, liyakat yerine kayırmacılığı önceleyen yönetim biçimi, korunmaya muhtaç çocuklarımızın içinde bulunduğu sisteme de zarar vermiştir. Ana faaliyeti çocuk, genç, yaşlı ve engellilere sosyal hizmetleri ülke genelinde tek elden etkin ve yaygın şekilde sunulmasını sağlamak olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK), AKP tarafından 2011 yılında kapatılmıştır. Bu köklü kurumun kapatılmasıyla çocuk koruma sisteminin yapısı ve sunduğu hizmetler parçalanmış, tek elden kontrol edilen, korunan kalite ve standartlar yok edilmiş, yılların deneyimine sahip uzmanların yerine liyakatsiz ve ehliyetsiz yöneticiler atanmıştır. Yeni parçalı sistemde, özellikle korunmaya muhtaç çocukların barındığı Çocuk Evleri'nin kiralanıp işletilmesi için merdiven altı vakıflarla protokoller yapılmakta, kurumlardaki personelin ve faaliyetlerin niteliği tek elden devlet tarafından yönetilmemekte ve bu vakıfların inisiyatifine bırakılmaktadır.

2019 sonu itibarıyla Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde kurum bakımında yaklaşık 14 bin, koruyucu aile yanında bakımı sağlanan 7 binden fazla çocuk bulunmaktadır. Aile içinde sağlıklı gelişme ve yetiştirme imkânı olmayan, maddi imkânsızlıklar nedeniyle bakılamayan,

ebeveynleri cezaevinde olan çocuklar, Çocuk Evleri ve Çocuk Evleri Siteleri'nde; suça sürüklenmiş ya da suç mağduru olmuş çocuklar ise Çocuk Destek Merkezleri'nde koruma altına alınmıştır. **Fakat bu kurumlarda personel sayısı yetersiz kalmakta, kapasitenin üzerinde çocuk barındırılmaktadır. Personel deneyimsiz ve eğitimsiz kişilerden oluşmakta, kurumlar yeterince denetlenmemektedir.** Bunun sonucunda, bir kısmı medyaya da yansıyan şiddet veya istismar olayları yaşanabilmektedir. Hak ihlalleriyle ilgili bilgi verilmeyen çocuklarımız, yaşayabilecekleri mağduriyetlerle ilgili olarak hangi mercie başvuracaklarını bilememektedir. Kurumların ilgisizliği ve yetersizliği nedeniyle kurumlarda kalan pek çok çocuk psikolojik sorunlar yaşamakta, eğitim hayatını erken terk etmektedir.

Çocuk Evleri'nde 18 yaşına kadar kalan çocuklar, bu kurumlardan çıktıklarında dışardaki hayata uyum sorunu yaşamakta ve sahipsiz kalabilmektedirler. **Kurumlardan ayrılarak hayata atılan gençleri takip eden, sosyal uyum, barınma ve geçinme sorunlarında destek veren sosyal ve psikolojik danışma mekanizmalarını kuran bir yapı gerekmektedir.** Diğer yandan üniversiteye devam ederken veya bir işe girene kadar kurumda kalma hakları bulunduğu halde gençler, barınma koşullarındaki standart kısıtları nedeniyle kurumdan ayrılabilir. Bu gerekçelerle ayrılan gençlerin sayısı oldukça fazladır.

ÇOCUKLAR, AİLE SICAKLIĞINDAN VE HUZURDAN MAHRUM

Saray rejiminin yol açtığı toplumsal bunalım, çocuklarımızın aile sıcaklığından mahrum bir biçimde büyümesine ya da kimsesiz kalmasına neden olmaktadır. Ekonomik buhran, işsizlik ve artan aile içi şiddet vakaları aileleri sarsmakta, çocuklarımızı huzursuzluğa ve yalnızlığa sürüklemektedir. İktidar, ailelerimizi bu buhran karşısında yapayalnız bırakmıştır. Bu durum, ailelerimizin mâhkum edildikleri umutsuzluk ve huzursuzlukla mücadele edememelerine ve parçalanmalarına neden olmaktadır. TÜİK istatistiklerine göre, Türkiye'deki en önemli ikinci boşanma nedeni %36,4 oranla geçim sıkıntısıdır. Boşanmalar yalnızca çiftleri değil

çocuklarımızı da çok yakından etkilemektedir. 2019 yılında, kesinleşen boşanma davaları sonucunda, 139 bin 660 çocuk velayete verilmiştir. Dolayısıyla çocuklarımız anne ya da babalarının bulunmadığı evlerde büyütülmek zorunda kalmaktadır.

Çocuklarımızın aile sıcaklığından mahrum kalmasına neden olan diğer önemli unsur ise, aile içi şiddet vakalarındaki artıştır. 2019 yılında, erkekler tarafından öldürüldüğü basına yansıyan 474 kadının 134'ü evli olduğu erkekler, 25'i ise geçmişte evli olduğu erkekler tarafından öldürülmüştür. Öldürülen bu kadınlar arasında pek çok anne olması, hatta kadınların çocuklarının gözlerinin önünde öldürülmesi durumun vahametini gözler önüne sermektedir. Annesi gözleri önünde öldürülen bir çocuğun "anne lütfen ölme" feryatları, toplum vicdanında kapanması zor yaralar açmıştır. Kadın cinayetleri sonucunda annelerini kaybeden ve babaları hapse giren çocuklar, kimsesizlikle mücadele etmek zorunda bırakılmaktadır.

Dahası, kadın cinayetleri aile içi şiddetin en görünen boyutlarından birisidir. Pek çok çocuk, aile içi şiddetin farklı türlerine maruz kalarak ya da tanık olarak büyümektedir. AKP rejimi çocuklarımızın psikolojilerini, zihinsel ve fiziksel gelişimlerini olumsuz etkileyen bu olgular karşısında gerekli çözümleri üretememekte, çocuklarımızın geleceğini ipotek altına almaktadır.

Gaziantep'te kendisinden boşanmak isteyen eşine bıçakla saldırdığı için bir yıldır cezaevinde olan bir baba, Nisan 2020'de yürürlüğe giren İnfaz Yasası ile gerçekleşen tahliyesinin ardından evine dönerek 9 yaşındaki kızını diğer çocuklarının önünde döverek öldürdü.

AKP REJİMİ, ÇOCUKLARIN ŞİDDETE MARUZ KALMASINA GÖZ YUMUYOR

Türkiye, 1990 yılında Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni, 2010 yılında da Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismarına Karşı Korunması Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Ancak, Türkiye'de son yıllarda çocuklara uygulanan duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet oranlarında ciddi bir artış yaşanmaktadır. Çocuklara yönelik şiddet vakalarının artması AKP iktidarının konuşmaktan çekinip üzerini örtmeyi tercih ettiği meselelerden biridir.

2020 Türkiye'sinde AKP iktidarının bu konuda takındığı tutum, değil çocuklara yönelik şiddeti durdurmayı, konuyu toplumsal bir mesele olarak tanımlamaktan bile uzaktır. Öyle ki, çocuklara yönelik uygulanan çoklu şiddet konusu başta Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olmak üzere hemen hemen tüm kurumlar tarafından göz ardı edilip yeterli biçimde ele alınmamaktadır. **Dolayısıyla, günümüz Türkiye'sinde çocukları bu çok yönlü şiddet sarmalından koruyacak bir siyasi mekanizma ve sosyal güvence ortamı ne yazık ki bulunmamaktadır.**

AKP'nin kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda sahip olduğu tutum ve şiddetin taşıyıcısı olan erkekleri "iyi hale" dayanarak etkin ve etkili bir biçimde cezalandırmaması kadından çocuğa uzanan bu şiddet döngüsünü daha da güçlendirmektedir.

Yapılan araştırmalar çocuğa yönelik şiddet vakalarının aile içi şiddetin bir parçası olduğunu göstermektedir. Bu durum, hem kadının hem de çocuğun maruz kaldığı şiddeti ve istismarı gözler önüne sermektedir. Bir başka deyişle, evdeki şiddet sarmalı sadece kadını değil, evdeki çocuğu da etkilemektedir. Türkiye'de çocukların, sadece aileleri ve yakın çevrelerinden değil, okulda ve eğitim ortamında, çalışma ortamlarında şiddetin çeşitli türleriyle karşılaştıkları görülmektedir. Öte yandan, çocuklar devlet tarafından sağlanan çeşitli bakım ortamlarında veya devlet tarafından denetlenen ve bakım hizmeti veren kurumlarda da şiddetin çeşitli türlerine maruz kalmaktadırlar.

Bunun en büyük parçalarından biri olan engelli çocuklara yönelik şiddet, çoğu kez gizli kalmakta ve söz konusu çocukların kırılabilirliği bu çocukların şiddet mağduru olmalarını daha da kolaylaştırmaktadır. Özellikle zihinsel engelli çocuklara yönelik şiddetin varlığı ve boyutları, özel gereksinimi olan çocuklara yönelik bir koruma ve denetim mekanizmasının acil olarak geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Ancak iktidar, aile içinde şiddet gören engelli çocukların güvenliği bir yana, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından denetlenen engelli bakım merkezlerinde meydana gelen şiddet ve istismar vakalarını bile engellemekten uzaktır.

ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI KARŞISINDA SESSİZ KALINIYOR

Türkiye'de çocuğa yönelik şiddetin büyük bir kısmını cinsel istismar oluşturmaktadır. Çocuğa yönelik cinsel istismarın pedofili, ensest, pornografi, çocuk seks turizmi, çocuk fuhuşu ve cinsel sömürüye uzanan geniş bir istismar örgüsü içinde devam ettiği görülmektedir.

Çocukların hertürlü şiddet ve istismardan devlet tarafından korunması Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler tarafından güvence altına alınmış temel bir hak olsa da bu suçlara karşı yeterince etkili önlemler alınmamaktadır. AKP, çocukların istismarını engellemek için yasal düzenlemeler yapmamakta, cezai yaptırımları artırmamakta, çocukların istismara maruz kaldığı şartları ortadan kaldıracak koruyucu ve önleyici tedbirleri almamaya devam etmektedir.

İstismara maruz kalan çocukların çoğunluğu kız çocuklarıdır. 2017 yılında güvenlik birimlerine cinsel suçlardan mağdur olarak gelen veya getirilen 18.560 çocuğun 16.198'ini kız çocukları oluşturmaktadır. 2014 yılıyla karşılaştırıldığında bu rakamda %66 artış olduğu görülmektedir. Her yıl daha çok kız çocuğu cinsel istismar mağduru olmaktadır. **2011-2018 yılları arasında çocukların cinsel istismarı suçundan açılan davalardaki suç sayıları, 2018'de en yüksek değerine ulaşmış, bu suçtan verilen mahkûmiyet kararları sayılarında ise iki kattan fazla artış yaşanmıştır.**

Çocuk istismarı vakalarındaki artışlara rağmen, istismara yol açan sistemin üzerine gerektiği ölçüde gidilmemektedir. İstismar ve şiddet vakalarında yayın yasakları gibi uygulamalarla sorunlar kamuoyu tepkisinden âdeta kaçırılmakta, ailelerin itirazları ve eleştirileri bastırılmaktadır. Taciz ve şiddete uğrayan çocuklara yeterli psiko-sosyal destek verilmemektedir. Bu yolla, artan çocuk istismarı ve tacizleri gizlenmeye çalışılmakta, çocuklar ve aileleri korumak yerine sistemin yol açtığı sorunlar gizlenmeye çalışılmaktadır. Oysa Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre suistimal ve ihmalden korunma hakkı çocuklarımızın en temel haklarından biridir. Çocuk istismarlarına karşı gerekli önlemleri almayarak ve çocukları korumayarak da açıkça çocukların hakkını ihlal etmektedir.

ÇOCUK GEBELİKLERİNİN ÜZERİ ÖRTÜLÜYOR

Cinsel istismar konusunda çocuklarımızı tehdit eden diğer bir kritik konu ise çocuk gebelikleridir. Çocuk yaşta evlilik, çocuğun cinsel sömürüsü ya da erken yaşta cinsel ilişki gibi çeşitli nedenlerle karşılaşılan bu gebelikler, çocukların fiziksel ve bedensel gelişimleri açısından çok büyük risk oluşturmalarına ek olarak bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmalıdır. Nitekim çocuk gebeliklerde anne-çocuk ölüm oranları ve bebek ile anne arasında sağlıklı bağ kurulamaması olasılığı da yüksektir. Ayrıca, mevcut yasal mevzuat, 15-18 yaş arasındaki gebeliklerin cinsel istismar sonucunda kendi rızasıyla gebe kalan kız çocuklarının zorla evlendirilmesine kapı aralayabilmektedir. Çocuk yaşta evlendirilen kız çocukları eğitimlerine devam edememekte, çok yönlü ev içi şiddete maruz kalabilmekte ve kendi gelişimini tamamlayamadan doğum yaptığı için çeşitli sağlık sorunlarıyla karşılaşabilmektedir.

Türkiye'de 2014-2019 yılları arasında 18 yaş altı doğum yapmış çocuk sayısı yaklaşık 95 bindir. Doğum yapan çocukların 1700'e yakını 15 yaşından bile küçüktür. Fakat vakaların üzeri örtüldüğü ve verilerin eksik aktarıldığı bilinmektedir. Resmi istatistiklere yansıyan çocuk gebelik vakaları buzdağının yalnızca görünen yüzüdür. Bazı gebelik

vakaları kayıtlara geçirilmemekte çocuk istismarı ve tecavüz olasılığı nedeniyle bu vakaları bildirmek ve işlem yapmakla yükümlü kamu görevlileri çocukların 15 yaşından büyük olduğunu ileri sürerek sorumluluklarını yerine getirmemektedir. Bu görevliler cezalandırılmamakta, çocuk istismarı zinciri hiçbir tedbir alınmadan sürdürülmekte ve AKP iktidarı tarafından bu vahim duruma göz yumulmaktadır.

İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 2017 yılının ilk 5 ayında gebe 115 çocuk olduğu ortaya çıkarılmış, daha sonra ise gerçek sayının 158 olduğu ve bu çocukların 124'ü için adli birimlere hiçbir bildirimde bulunmadığı tespit edilmişti. Daha sonra aynı soruşturma kapsamında 2016 yılında aynı hastanedeki 376 çocuk için de bildirim yapılmadığı ortaya çıkmıştı. Bu çocukların 18'i 15 yaşın altındaydı.

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLERE ADETA YASAL ZEMİN SAĞLANIYOR

Türkiye'de çocuğa karşı cinsel istismar konusunda ele alınması gereken bir diğer mesele ise çocuk yaşta evlendirilen kız çocukları gerçeğidir. Türk Medeni Kanunu'nun 124. maddesine göre olağanüstü durumlar hariç evlenme yaşı, 17 yaşını doldurmuş olmakla belirlenmiştir. Oysa Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelere göre 18 yaşın altındaki herkes çocuktur.

95 bin

2014-2019 arasında
18 yaş altı yaklaşık
95 bin kız çocuğu
doğum yapmıştır.

1700

2014-2019 arası
doğum yapan kız
çocuklarının 1700'ü
15 yaş altındadır.

2002-2019 arasında Türkiye'de 700 binden fazla kız çocuğu evlendirilmiştir. 2019 yılında ülkede gerçekleşen resmi evliliklerin %3,8'i 16-17 yaş grubundaki kız çocuklarından oluşmaktadır. Türkiye'de son on yılda zorla evlendirilen kız çocukların sayısı erkek çocuklara göre 22 kat fazladır. Çocuk yaşta evlilikler özellikle yoksul ve görece eğitimsiz aileler arasında kabul görmektedir.

AKP iktidarları, çocuk yaşta evlilik ile mücadele etmek yerine, ergenlik çağındaki kız çocuklarının evlendirilmesini kolaylaştıracak, resmi nikâhın bir zorunluluk olmaktan çıkarılması, **imam nikâhlı birlikteliklerin önünün açılması** gibi konularda çeşitli yasal düzenlemeler yapmaya çalışmışlardır. Örnek olarak 2016 yılında AKP, çocuklara yönelik cinsel istismar suçlarında mağdur ve failin evlenmesi halinde cezanın ertelenmesine dair bir yasa tasarısını meclise sunmuş, ancak karşılaştığı toplumsal tepki sonucunda tasarıyı geri çekmek zorunda kalmıştır. **Bu tasarı, alenen çocuğun istismarcısı ile evlendirilmesine neden olacak** ve sonucunda da bu suçu işleyenin cezasız kalmasına sebep olacak koşulları yaratacak iken, kamuoyu tepkisi nedeniyle son anda geri çekilmiştir. Nisan 2020’de kabul edilen ve kamuyounda İnfaz Yasası olarak bilinen kanun değişikliği görüşmeleri sırasında AKP yine, çocuk yaşta yapılan evliliklere dair bir affı yasaya eklemek istemiş, fakat tepkiler nedeniyle geri çekmiştir. Tekrar tekrar kamuoyuna sunulan bu af kapsamıyla **AKP tüm bu süreci “genç evlilik mağduriyeti” olarak adlandırmakta**, söz konusu kız çocuklarının maruz kalacağı ruhsal, bedensel suistimali göz ardı etmekte ve çocuk evlilikleri normalleştirip meşrulaştırmaktadır.

Oysa kız çocukları, çocuk yaşta evliliklerle ev içine hapsedilerek eğitimden ve kendilerini yetiştirme olanaklarından yoksun kalmakta, ağır sorumluluklarla karşı karşıya bırakılmaktadır. Çocuk yaşta evlilik uluslararası sözleşmeler bağlamında çocuğa yönelik cinsel istismar olarak kabul edilmektedir; dolayısıyla bu sözleşmelere taraf olan ülkemizde de bu konuya yaklaşım aynı şekilde olmalıdır.

Çocuk yaşta evliliklerle çocukların en temel hakları ihlal edilmekte, sağlıkları ve gelecekleri tehlikeye atılmakta, umutları yok edilmektedir.

MERDİVEN ALTI YURTLAR SORUNLARI ÇÖZMÜYOR, DERİNLEŞTİRİYOR

AKP, izlediği politikalarla eğitime, barınmaya ve yurtlara yatırım yapmak yerine, sosyal devlet olmanın en temel faaliyetlerini fiilen çeşitli merdiven altı dernek ve vakıflara

devretmeyi tercih etmiştir. Böylece sosyal devlet ilkesi çerçevesindeki saydamlık ve sürdürülebilirlik ilkelerini hasıraltı ederek sorumluluklarını üzerinden atmıştır. **Özellikle yoksul aile çocukları devletin kurumları yerine, denetimsiz ve kontrolsüz merdiven altı kuruluşlara yönlendirilmiştir.**

Denetimin düşük olduğu bu kurumlarda öğretmenler ya da personel çocuklara zarar verebilmekte, onları bedensel, psikolojik ve siyasi baskı altında tutabilmektedir. Ailelerinden çoğu zaman uzakta okuyan çocuklar bu kötü muamele, istismar ve telkin koşullarında sessiz kalabilmektedir. **Pek çoğu kaçak olan bu yurt ve barınma yerlerinde, kendini savunma olanağı olmayan yoksul çocuklar şiddet, istismar, eziyet ve hakaret gibi son derece kötü muamelelerle karşı karşıya kalabilmektedir.** Dolayısıyla, Birleşmiş Millet Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de de belirtilen çocukları suistimal ve ihmalden koruma sorumluluğu yerine getirilmediği gibi, çocukların yeterli yaşam standardına ulaşma hakkı da ihlal edilmektedir.

Karaman’da hükümetle de çok yakın ilişkileri olan bir derneğe ait evde kalan çocuklar, cinsel istismara ve tecavüze maruz kaldı. Görevli sınıf öğretmenin 2012-2015 yılları arasında, 9-10 yaşlarında çok sayıda çocuğa tecavüz ettiği polis raporuyla belgelendi. Dönemin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı ise, “Buna bir kere rastlanmış olması hizmetleri ile ön plana çıkmış bir kurumumuzu karalamak için gerekçe olamaz” açıklamasında bulundu.

Adana’nın Aladağ ilçesinde bir derneğe ait özel bir kız öğrenci yurdunda çıkan yangında, 11’i öğrenci 12 kişi hayatını kaybetti. Denetimsizliğin ve ihmalin neden olduğu faciaya ilişkin davada 12 sanığa, en fazla 12 yıl olmak üzere çeşitli hapis cezaları verildi.

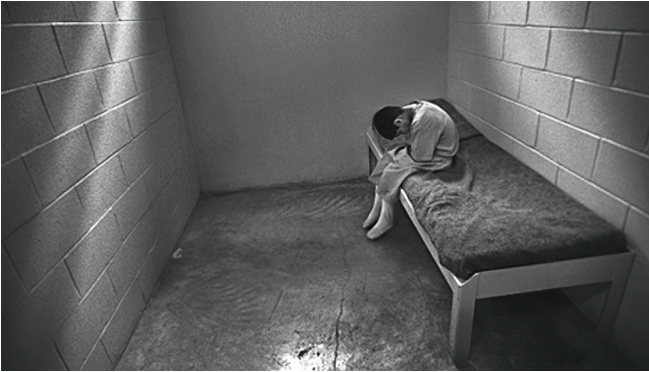
SARAYIN ADALET SİSTEMİNDE ÇOCUK MAĞDURİYETİ BİTMİYOR

AKP döneminde, suça sürüklenen çocukların ve mağdur çocukların sayısının artmış ve çocukların mağduriyetlerine yenilerinin eklenmiş olmasına rağmen iktidar bu

büyük sorunla etkin biçimde mücadele etmemekte, yalnızca mağduriyetlerin üstünü örtmektedir. Nitekim hükümet tarafından **2019 yılına ait suça sürüklenen çocuk istatistikleri yayınlanmamış, 2020 yılındaki çocuk ve suç verilerinin artık TÜİK tarafından açıklanmayacağı duyurulmuştur.** Suça sürüklenen çocuklar ve mağdur çocuklara yönelik hizmetlerin hızla azalması, çocukların sorunları ve mağduriyetleri ile baş başa bırakılmalarına neden olmuştur.

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR İÇİN GEREKLİ TEDBİRLER ALINMIYOR

Çocuk yoksulluğunun artması, çocukların kamusal hizmetlere ulaşımının zorlaşması, kamusal korumanın olabildiğince zayıflatılması, eğitim olanaklarının azaltılması, çocukların suça sürüklenmesine veya suç mağduru olmasına zemin hazırlamıştır. Suça sürüklenen çocuklara yönelik önleyici tedbirler bulunmamaktadır. AKP iktidarı meselenin arkasındaki yoksulluğu, sosyal dışlanmayı, kurumsal zayıflığı göz ardı etmektedir. Çoğunluğu geçtiğimiz yıllar içinde oluşturulan kurumsal ceza ve adalet yapısı, çocuğun suça tekrar bulaşmasını engelleyecek kurumsal desteği sunmadığı için, suça sürüklenen çocuk sayısı artmaktadır.

Öte yandan AKP döneminde çıkarılmış olan **50 maddeli 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda çocuğun korunması ile ilgili madde sayısının 1, çocuğun yargılanması ile ilgili madde sayısının ise 49 olması dikkat çekicidir.** Koruma ile ilgili tek maddede bahsi geçen tedbirler ise kurumsal eşgüdüm eksikliği, suça sürüklenen çocukların sonrasında takiplerinin yapılmaması, rehabilite edici ve destekleyici yapının oluşturulmaması nedeniyle işlevsizdir. Ceza-adalet sisteminin çocuk hakları temelli

değil, yargılama temelli olarak yapılması nedeniyle, bir şekilde suça masumane olarak bulaşmış çocuklar bir süre sonra onlarca suç dosyasına sahip olmaktadır.

AKP iktidarı, "Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri" gibi dünyada bir eşi daha olmayan mahkemeleri de görevlerine devam ettirmektedir. Gelişmiş tüm ülkeler çocukların yargılanması ve kapalı kurumlara maruz kalmaması için gerekli adımları atarken, AKP çocukları hâlâ ağır ceza mahkemelerinde yargılanmaktadır. **2019 yılında Türkiye'de 90 bin 889 çocuğun ceza mahkemelerinde görülen davaları karara bağlanmışken, ağır ceza mahkemelerinde ise 9.761 çocuğa ceza verilmiştir.**

ÇARPIK SİSTEM, SUÇ MAĞDURU ÇOCUKLARIN MAĞDURİYETİNİ GİDERMİYOR

Adli sistemde en büyük örselenmeyi, suça maruz kalmış çocuklar hissetmektedir. 2017 yılında güvenlik birimlerine suç mağduru olarak gelen 137 bin 482 çocuğun %59,1'i yaralamadan, %13,5'i cinsel suçlardan, %6,8'i aile düzenine karşı suçlardan mağdur olmuştur. Ayrıca mağdur çocukların %3,8'i tehdit, %3,7'si hırsızlık, %3,1'i ise kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarından mağduriyet yaşamışlardır. Sayıları AKP döneminde çok yüksek bir hızla artan mağdur çocuklar mahkeme salonlarında sanıkla baş başa bırakılmaktadır.

Son dönemde bazı adliyelerde kurulan Adli Görüşme Odalarının bu soruna çözüm olacağı söylenmişse de bunların altyapısı düzgün oluşturulmamıştır. Yetkililer çocuklarla görüşmekte zorluklar yaşamakta, haklarında veriye ulaşamamaktadır. Çocuklarla birebir ilgilenecek personel sayısının azlığı ve personele yönelik eğitim gibi konulara ilişkin düzenlemelerdeki yetersizlikler de çocukların mağduriyetini artıran başka sorunlardır.

ÇOCUKLAR VE BEBEKLER ANNELERİYLE BİRLİKTE HAPİSHANELERDE

Adalet sisteminde mağdur olan bir diğer çocuk grubu da anneleri ile birlikte cezaevlerinde kalan çocuklardır. **2018 verilerine göre 0-6 yaş aralığında 732 çocuk anneleri ile birlikte cezaevlerinde kalmaktadır.** Fakat hapishanelerin fiziksel ve

sosyal koşulları, çocukların gelişimine uygun değildir. Çocukların kendilerine ait yatakları bulunmamakta, temel ihtiyaçları ve oyuncak ihtiyaçları karşılanmamaktadır.

Normal koşullardan uzakta, akranlarından izole ve dış dünyadan habersiz bir şekilde yaşamaktadırlar. Bu eksikliklerin çocukların geleceklerini etkileyecek önemli sonuçları olacağı açıktır.

SURİYELİ VE DİĞER GÖÇMEN ÇOCUKLAR DA MAĞDUR DURUMDA

Resmi rakamlara göre Türkiye'de Nisan 2020 itibarıyla 3,5 milyondan fazla Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır. Suriyelilerle birlikte tüm göçmenlerin sayısı 5 milyona yaklaşmıştır. **Türkiye'de yaşayan 0-18 yaş aralığında olan Suriyeli çocuk sayısı yaklaşık 1 milyon 700 bin civarındadır.** Bir başka deyişle toplam Suriyeli sığınmacı sayısının neredeyse yarısı çocuklardan oluşmaktadır. Öte yandan, bu çocukların bir milyondan fazlası, zorunlu eğitim çağındadır. Ancak, savaşın ağır yükünü taşıyan bu çocukların okullaşma oranına bakıldığında **söz konusu çocukların sadece yarısından azının okula kayıtlı olduğu, yaklaşık 400.000 çocuğun okula kayıtlı olmadığı görülmektedir.** Herhangi bir okula kayıtlı Suriyeli mülteci çocukların ise %50'si ilkokuldan sonra okuldan uzaklaşırken, liseye devam eden Suriyeli mülteci çocukların oranı ise %26 civarında kalmaktadır.

Özellikle Suriyeli sığınmacıların yoğun olarak yaşadığı Hatay, Şanlıurfa, İstanbul ve Kilis gibi şehirlerdeki okullarda ciddi altyapısal sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Mevcut öğretmen ve okul/derslik sayısı ise bu durumun yarattığı ihtiyacı karşılamaktan oldukça uzaktır. Bu durum ise karma sınıfların oluşmasına ve çeşitli eğitim öğretim sorunlarına yol açmaktadır.

Suriyeli çocukların bir çözüm olarak karma sınıflar içerisinde eğitim görmesi hem Suriyeli hem Türk çocukların nitelikli bir eğitim almasının önünde engel teşkil etmektedir. Karma sınıf yöntemi, Türk ve Suriyeli çocuklar arasında var olan farkları derinleştirmektedir. Bunların yanı sıra, bu durum öğretmenleri de olumsuz etkilemektedir. Öğretmenler aynı sınıf içinde iki farklı gruba, iki farklı yaklaşımla eğitim vermek zorunda kalmaktadır. Bu durum verilen derslerin verimliliğini düşürmekte hem Türk hem Suriyeli çocukların başarı oranlarını etkilemektedir.

GÖÇMEN ÇOCUKLAR UCUZ İŞÇİ

Kesin rakamlar bilinmemekle birlikte, Türkiye'de binlerce göçmen ve Suriyeli çocuk, çeşitli sektörlerde çocuk işçi olarak çalıştırılmaktadır. Göçmen ve Suriyeli çocuklar özellikle tekstil, tarım ve hizmet sektörlerinde çalıştırılmakta ve çoğunlukla düşük ücret karşılığında, hiçbir iş ve sağlık güvencesi olmaksızın ucuz iş gücü olarak görülmektedirler. Bu durum onları her türlü suistimal ve istismara açık hale getirmektedir. Erken yaşlarda aldıkları sorumluluklar ve yetersiz eğitimleri hayatlarının geri kalan sürecini gerekli donanımdan yoksun ve niteliksiz birer birey olarak geçirmelerine neden olmaktadır. Aynı zamanda çok sayıda göçmen çocuk sokaklarda dilendirilmekte ya da kâğıt, çöp gibi atık toplama işlerinde çalıştırılmaktadır.

SARAY REJİMİNDE, ÇOCUKLARIMIZ SAĞLIKSIZ BÜYÜYOR

Saray rejimi, çocukların yalnızca doğrudan şiddete ve istismara uğramasına değil, aynı zamanda sağlıksız ve tehlikeli ortamlarda büyümelerine de göz yummaktadır.

Okullarda gıda, servis, altyapı güvenliğinden madde bağımlılığına, akran zorbalığından aşılama oranlarının düşmesine kadar pek çok konuda gerekli tedbirler alınmadığı ve düzenlemeler yapılmadığı için çocuklarımızın sağlığı tehlikeye atılmaktadır.

MADDE BAĞIMLILIĞI KÜÇÜK YAŞLARA KADAR İNDİ

TÜİK'in 2017 yılı verilerine göre Türkiye'de güvenlik birimlerine suça sürüklenme nedeni ile getirilen 107 bin 984 çocuğun 35 bin 986'sının bağımlılık yapan madde kullandığı görülmektedir. **Bağımlılık yapan madde kullanan çocukların %85,6'sını 15-17 yaş grubu, %14'ünü ise 12-14 yaş grubundaki çocuklar oluşturmaktadır.** Bu tablo uyuşturucuya başlama yaşının gittikçe düştüğünü gözler önüne sermektedir. Özellikle ailelerin yaşadığı derin yoksulluk çocukları ve gençleri madde bağımlılığına itmektedir.

Ailelerine yardım etmek için sokak işlerinde çalışan çocuk ve gençlerimiz bu zararlı maddelerle daha çok karşılaşmaktadır. Kültür, sanat ve spor faaliyetlerinden yoksun büyüyen bu çocuklar, çok küçük yaşlarda bu zararlı maddelerin pençesine düşmektedir. **Saray rejimi bu çok tehlikeli halk sağlığı sorununu sadece polisiye tedbirlerle çözmeye çalışmaktadır.** Bu gereklidir ancak yeterli değildir. Bağımlılıkla mücadele ve farkındalık adına yeterli önlemler alınmamakta, çocuklarımız ve gençlerimiz yeterince korunamamaktadır. Birçok aile madde bağımlılığı ile nasıl baş edeceğini bilmemektedir. Çocukları bu zararlı maddeleri kullanan aileler nasıl destek alacakları, hangi kurum ve kuruluşlara başvuracakları konusunda yeterince bilgiye sahip olamamaktadır.

Çocuklar ve gençlerin bu maddelerin zararları konusunda ailelerinden sonra eğitim alabilecekleri ikinci ve belki de en önemli kurum okullarıdır. Fakat eğitim kurumlarında verilmesi gereken bağımlılıkla mücadele eğitimleri yetersiz kalmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi kurumlar bu konunun yeteri kadar üzerine düşmemektedir. Çocuklara ve ailelerine yönelik, eğitimler ve psiko-sosyal destekler yeterli düzeyde verilmemektedir.

Sağlığa zararlı madde bağımlılığına ek olarak, gelişen teknolojiyle birlikte dijital bağımlılık da çocuklarımızın fiziksel ve zihinsel gelişimini hayli olumsuz etkilemektedir. Bebekliklerinden itibaren ekran karşısında olan pek çok çocuğumuz çok küçük yaşlarından itibaren ekrana bağımlı hale gelmektedir. Dijital teknolojilerin denetimsizce kullanılması çocuklarımızın zihinsel ve bedensel gelişimini tehdit etmektedir. Özellikle dijital oyunların ve sosyal medyanın denetimsiz kullanımı çocuklarımızı dijital şiddet ile karşı karşıya bırakmaktadır. Yazılımı yurtdışında yapılan ve tüm dünyada çocukları tehdit eden bir oyunun Türkiye'de onlarca çocuk ve gencin intiharı ile ilişkili olması, dijital şiddet tehlikesinin büyüklüğünü gösteren trajik bir örnektir. Saray rejiminin ise, dijital bağımlılık ve dijital şiddetin önlenmesi konusunu yeterince ciddiye almadığı böylelikle çocuklarımızı ve ailelerimizi bu bağımlılık karşısında yalnız bıraktığı görülmektedir.

OKULDAKİ BEŞ ÇOCUKTAN BİRİ AKRAN ZORBALIĞINA MARUZ KALİYOR

Çocukların psikolojik ve fiziksel gelişimini etkileyen bir diğer tehlike, öğrenciler arasında yaygınlaşan psikolojik veya fiziksel şiddet olaylarıdır. Akran zorbalığı, diğer bir deyişle bir veya birden fazla öğrencinin bir başka öğrenciyi tekrarlayan bir biçimde olumsuz etkilere maruz bırakması okullarımızda bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Akran zorbalığına maruz kalan çocuklarda fiziksel hasarın yanı sıra, düşük özgüven ve değersizlik hissi, anksiyete, öfke, okula gitme isteğinde düşüş gibi travmatik psikolojik etkiler görülmektedir. Türkiye'de **her 5 öğrenciden 1'inin akran zorbalığına maruz kaldığı** belirtilmektedir. Uzmanların tespitlerine göre **öğrencilerin dörtte biri kendisini**

okulda güvende hissetmemektedir. Okullardaki güvensizlik duygusu yüzünden, eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdüren öğrencilerimizin nitelikli bir eğitim alma olanağı sınırlanmaktadır.

SARAY REJİMİNDE AŞISIZ ÇOCUK SAYISI HER GÜN ARTMAKTA

Ailelerin çocuklarına aşı yaptırmama eğilimi, tüm dünyada bilim karşıtı görüşler nedeniyle yaygınlaşan bir halk sağlığı sorunu haline gelmektedir. Aileler, inançlarına uygun olmadığını ya da aşuların içindeki maddelerin çocuklarına zarar vereceğini ileri sürerek çocuklarına aşı yaptırmaktan kaçınabilmektedir. Bilimsel verilere dayanmayan bu iddialar, yalnızca çocukları ve ailelerini değil, toplumun geri kalanını da tehlikeye atmaktadır.

Türkiye'de de son yıllarda bu eğilimin arttığı görülmektedir. **2011 yılında yalnızca 183 aile çocuğunu aşılatmamışken, bu sayı 2017 yılında 23 bini aşmıştır. 2014 ve 2017 yılları arasında çocuğunu aşılatmayan aile sayısının her yıl iki kat arttığı gözlemlenmiştir.** Bu durum, görülmeyen hastalıkların tekrar ortaya çıkma ve salgın hastalıkların daha yaygın görülme tehlikesine neden olduğu için, yalnızca aşı olmayan çocukların değil, tüm toplumun sağlığını tehdit etmektedir. Örneğin, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de geçtiğimiz yıllarda kızamık vakalarında artış görülmüştür. **Ülkemizde görülen kızamık vakası sayısı 2018 yılında 716 iken, 2019'da üç kat artarak 2 bin 890'a yükselmiştir.** Vatandaşlarımızın aşı karşıtlığının ve bilimsel olmayan yaklaşımların tehlikelerine dair

uyarılması ve aşı karşıtlığını engelleyecek düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Fakat Sağlık Bakanlığı gerekli adımları atmayarak büyüyen bu tehlikeye karşı sessiz kalmakta, halk sağlığını tehlikeye atmakta ve çocuğun yüksek yararı ilkesini gözetmekten kaçınmaktadır.

OKULLARDAKİ ÇOCUKLARIN YAŞAMINI TEHLİKEYE ATIYOR DENETİMSİZLİK

Çocukların en önemli sosyalleşme alanı olan okullarda, gelişimleri ve eğitimleri için olumlu bir çevre oluşturmak açısından güvenlik, büyük önem taşımaktadır. Fakat hem devlet okulları hem özel okullarda denetimsizlik, bakımsızlık ve altyapı sorunlarından kaynaklanan sıkıntılar yaşanmaktadır. Okulların fiziksel ve altyapısal kusurları nedeniyle öğrencilerin yaralandığı ya da yaşamlarını yitirdiği olaylar medyaya da yansımaktadır. **Uzmanlar, her yıl okullarda yaşanan kazalarda 20'ye yakın çocuğun öldüğünü, yaklaşık 600 çocuğun ise yaralandığını belirtmişlerdir.**

Okullarda yaşanan kazaların en büyük nedeni, denetimsizlik ve standart dışı uygulamalar sebebiyle fiziksel koşulların kötü olmasıdır. Okul projeleri çocukların güvenliğini düşünerek planlanmamakta, tadilat ve tamiratlar denetimsiz bir biçimde gerçekleştirilmektedir. Okulların fiziksel güvenliğini denetleyen bir mekanizma bulunmamaktadır. Oysa fiziksel yapıların yıllar içinde yıprandığı göz önünde bulundurulduğunda, çocukların en çok zaman geçirdiği dolayısıyla güvenlik açısından titizlikle yaklaşılması gereken okul binaları rutin olarak denetlenmelidir.

Okullarda yaşanan olayların ortaya koyduğu bir başka gerçek, ölümlerle sonuçlanan durumlarda dahi sorumlu bir kişi ya da kurum bulunamamasıdır. Denetimsizlik veya tedbirsizlikten kaynaklanan bu durumlar, kaza olarak görüldüğü için herhangi bir sorumluya işaret edilmemekte, bu da ebeveynlerin dava açabilmesini ya da soruşturma yürütülmesini engellemektedir. Çocuklarımızın yaşamını kaybettiği durumlar cezasızlıkla sonuçlanmakta, her olay yetkililer tarafından münferit bir vaka ya da basit bir kazaymış gibi sunulmaktadır.

OKUL SERVİSLERİ ÇOCUKLARA TEHLİKE SAÇIYOR

Okullarda öğrencilerin güvenliğini tehdit eden bir başka konu, denetimsiz okul servisleridir. Öğrenciler hem kentsel hem kırsal alanlarda ulaşım sıkıntısıyla karşı karşıyadır. Kırsal alanlarda öğrenciler, taşımaları eğitimin neden olduğu ulaşım ya da yol güvenliği sorunlarıyla karşı karşıya kalabilmektedir.

Kentlerde ise evlerinden uzaktaki okullarda eğitim gören çocukların ulaşım ihtiyacı kamusal taşıma ile değil, rant odaklı ve denetimsiz servis araçlarıyla karşılanmaktadır. Bu araçların bir kısmı kayıt dışı olarak çalışmakta, bazılarında şoförlerin gerekli belgeleri bulunmamakta veya araçlar kapasitelerinin üzerinde öğrenci taşıyabilmektedir. **Denetime tabi olmayan araçların, servis görevlilerinin ve şoförlerin denetime tabi olmayan sorumsuz hareketleri öğrencilerin yaşamlarına mal olmaktadır.**

ÖĞRENCİLER, OKUL YEMEKHANELERİ VE KANTİNLERİNDE ZEHİRLENİYOR

Okullardaki denetimsizlik, fiziksel altyapı ve servis araçlarının yanı sıra, beslenme konusunda da öğrenciler için tehlike oluşturmaktadır. Son yıllarda binlerce öğrenci, okul ve yurt yemekhanelerinde ve kantinlerinde yedikleri yemekler ve satın aldıkları gıda ürünleri nedeniyle zehirlenmiştir. **Yalnızca 2018 yılında ilk, orta ve yüksek öğretim kurumlarında 2 bine yakın öğrencinin zehirlendiği belirtilmiştir.** Okul yemekhane ve kantinleri yeterince denetlenmemekte, sorumlular ise cezalandırılmamaktadır. Zehirlenme vakaları, gıda güvenlik kurallarına uyulmadan üretilen gıda maddelerinin tüketilmesi, gıda fiyatlarındaki artışlar nedeniyle ucuz ürünlere yönelmesi ve hijyen kurallarına

uyulmaması nedeniyle meydana gelmektedir. Oysa günlerinin en büyük kısmını okulda geçirdikleri ve yaşları itibarıyla iyi beslenmenin gelişimleri açısından gerekliliği göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin güvenli gıdaya erişimi büyük önem taşımaktadır. Özellikle yoksul öğrenciler için okulda yedikleri yemek, günün en büyük öğünü, hatta bazı durumlarda tek öğünü oluşturabilmektedir.

Mart 2020'de Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde taşımaları eğitim yapılan okulda eğitim gören yaklaşık 150 öğrenci, yedikleri yemekten zehirlenip hastaneye kaldırıldı.

Aralık 2019'da Ankara'da ilköğretim birinci sınıf öğrencisi bir çocuk, okul kantininden aldığı şırınga şeklindeki çikolatanın kapağının nefes borusuna kaçması sonucunda boğularak yaşamını yitirdi.

ÇOCUKLARDA OBEZİTE SAĞLIĞI TEHDİT EDİYOR

Obezite, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de görülme sıklığı artan bir hastalık olup, artık bir halk sağlığı meselesi haline gelmiştir. En önemli sebepleri sağlıksız beslenme ve hareketsizlik olup, çocuklarda görülme sıklığında artış gözlenmektedir. Obezite, yetişkinlikte kalp damar hastalıkları, kanser, diyabet, hipertansiyon gibi pek çok rahatsızlığa neden olacağı için erken yaşta önlem alınması gereken bir durumdur. **Türkiye'de 2016 yılında 5-19 yaş arasındaki her üç çocuktan birinin, obeziteyi de kapsayacak şekilde, fazla kilolu olduğu belirtilmiştir.**

Obezite sorunu, özellikle kentlerde yaşayan çocuklarda daha sıklıkla görülmektedir. Bunun nedeni olarak hareketsizlik, oyun ve spor alanlarının yetersizliği ve durağan aktivitelerde artış olarak gösterilmiştir. Fakat obeziteyi yalnızca hareketsizlikle açıklanan bireysel bir mesele olarak görmek, çocukların sağlıklı gıdaya erişimlerine dair kamusal sorumluluğu görmezden gelmek anlamına gelecektir. Çocukların kilo almasını kolaylaştıran sağlıksız gıdalara erişimlerinin denetlenmesi ve sağlıklı bir çevrede beslenme ve büyüme haklarının garantiye alınması gerekmektedir.

ÇÖLYAK VE DİYABET HASTASI ÇOCUKLAR OKULDA SIKINTI ÇEKİYOR

Çölyak ve diyabet, çocuklarda da görülen ve beslenmeye çok özen gösterilmesi gereken nadir hastalıklardır. Bu hastalıklarla yaşaması gereken çocukların, okul ortamındaki yetersizlikler, bilgilendirme eksikliği, fahiş gıda fiyatları ve gıda çeşitliliğinin az olması nedeniyle eğitim yaşamlarında zorluk çektikleri belirtilmiştir.

Çölyak, genetik yatkınlığı olan bireylerde gluten maddesinin tetiklediği kronik bir ince bağırsak hastalığıdır. Bu kişilerin ömür boyu buğday, arpa ve çavdar gibi tahıllarda bulunan glüten maddesinden uzak bir diyet sürdürmeleri gerekmektedir. Bu durum beslenme ile ilgili sorunları beraberinde getirmektedir.

Türkiye’de 2019 Mayıs itibarıyla yaklaşık 700.000 çölyak hastası bulunduğu tahmin edilmektedir. Hastalığın 6-17 yaş grubunda görülme sıklığı ise %1,7’dir. Türkiye’de çölyak hastaları için özel gıdalar yurtiçinde imal edilmemekte, yurtdışından ithal edilmektedir. Dolayısıyla fiyatların pahalılığı diğer çölyak hastaları gibi çocukların da gıdaya erişimlerini kısıtlamaktadır. Buna rağmen, devletin çölyak hastalarına verdiği destek çok azdır. SGK, 0-5 yaş arasına ayda 78,75 TL, 5-15 yaş arasına ise ayda 120 TL destek vermektedir. Buna karşın çölyak hastalarının tüketebildiği ithal unun kilosu 25 TL, 1 paket makarnanın ise fiyatı 20 TL’dir. Özellikle düşük ve orta gelirli aileler çocuklarının yeterli miktarda beslenemediğini düşünmektedir.

Çölyak hastası çocuklar, okullarda da mağdur olmaktadır. Okul yöneticileri, öğretmenler ve yardımcı personel çölyak hastalığı konusunda yeterli bilgiye sahip değildir. Bunun yanı sıra okul kantinlerinde ve yemekhanelerde çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler alınmamaktadır. Çocuklar kendi yiyeceklerini okula getirmek zorunda kalmaktadır. Ayrıca sosyal faaliyetlerden dışlandıklarını ya da alay

edilecekleri korkusuyla sosyal faaliyetlere katılmamayı seçtiklerini belirtmişlerdir.

Benzer endişelere diyabet hastası çocuklar da sahiptir. Ülkemizde 20 bine yakın Tip1 diyabetli çocuk olduğu tahmin edilmektedir. Okullarda eğitim gören diyabetli çocuk sayısı artmakta, fakat bu çocuklar büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Aileler çocuklarının yemekhanelerde kendi ihtiyaçlarına göre beslenemediğinden ve yeterli ana ve ara öğün alamadıklarından şikâyet etmektedir. Okulların çoğunda diyabetli çocuğun kan şekeri takibini ve insülin uygulamasını yapacak bir hemşire bulunmamaktadır. İnsülin enjeksiyonlarını uygulayacak uygun bir ortam olmadığı için öğrenciler bu işlemi tuvaletlerde ya da sınıfta gerçekleştirmek zorunda kalmaktadır. Öğretmenler şeker yükselmesi ya da düşmesi durumunda nasıl müdahale edecekleri konusunda bilgiye sahip değillerdir.

Özellikle okul öncesi eğitim ve ilköğretimde diyabetli çocuğu olan ebeveynler, okullarda gerekli düzenlemelerin ve bilgilendirmelerin yapılmaması nedeniyle kendilerinin yemek götürmek, kan şekeri ölçmek ve insülin enjeksiyonu yapmak için okula gitmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum ebeveynlerin iş ve sosyal yaşamları üzerinde de büyük bir yük oluşturmaktadır.

ÇOCUKLAR, KOVID-19 SALGININDA DA MAĞDUR

Tüm dünyayı saran Kovid-19 salgını nedeniyle ülkemizde çocuklar açısından alınan yetersiz ve yanlış önlemler, çocuklarımız için yeni risklerin belirmesine neden olmuştur. Özellikle yoksul ailelerin çocuklarının yaşam koşulları daha da ağırlaşmıştır. Bu süreçte, çocuklarımız arasındaki fırsat eşitsizliği katmerlenmiştir.

Salgın koşullarında uzaktan eğitime geçilmesiyle dezavantajlı çocuklarımız eğitime erişimde ciddi sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Uzaktan eğitim sistemi, otizmliler, görme ve işitme engelliler gibi özel ihtiyaçları olan çocukların gereksinimlerine yanıt vermemektedir. Buna ek olarak, uzaktan eğitimden tam olarak yararlanabilmek, çocuklarımızın yaşadıkları evlerin fiziksel koşullarına ve teknolojik olanaklara bağlıdır. Öğrencilerin evlerinde dersler için kullanabilecekleri televizyon, bilgisayar, akıllı telefon olması; evde internet bağlantısının bulunması ve internet kotasının eğitimi sürdürmeye elverişli olması gerekmektedir. Ancak, özellikle dar gelirli ailelerin devlet okullarına devam eden çocukları bu olanaklardan ya tamamen yoksundur ya da kısmen kullanabilecek koşullara sahiptir.

Milli Eğitim Bakanı'nın açıklamalarına göre **öğrencilerin yaklaşık %5'inin televizyonlara, %20'sinin ise internete erişimi yoktur.** Küçük evlerde kalabalık olarak yaşayan ailelerde ise, öğrencinin derslerine tam kapasite odaklanabileceği, öğrenmeye elverişli ortam bulması neredeyse olanaksızdır. Bu durum çocuklarımızın uzaktan eğitime erişimi önünde ciddi bir engeldir.

Uzaktan eğitime erişim kadar, etkin kullanımda da fırsat eşitsizlikleri bulunmaktadır. Öğrencilerin pek çoğu, gün içerisinde çalışmak zorunda olan ve eve akşam gelen diğer aile bireylerinin akıllı telefonlarıyla internete erişebilmektedir. Ayrıca, ebeveynlerin internet ve bilgisayar teknolojilerine hâkim olmaması, öğrencilerin uzaktan eğitim sistemi karşısında yalnız kalmasına neden olabilmektedir.

Etkileşim olanaklarının kısıtlı olduğu ve yeterince esnek olmayan mevcut sistemde öğrencilerin dersleri takip etmesi, anlayıp, kavraması zorlaşmakta, çocukların eğitim düzeyleri arasındaki farklar daha da açılmaktadır. Uzaktan eğitimin uzun süre sürmesiyle, nitelikli ve niteliksiz eğitim alan öğrenciler arasındaki makas da giderek açılacaktır.

Tüm bunlara ek olarak, araştırmalar sokağa çıkma yasağı gibi nedenlerle uzun süre örgün eğitimden uzakta kalan öğrencilerin

okula dönme olasılıklarının azalabildiğini göstermektedir. Ülkemizde özellikle kız çocukları için büyük bir sorun olarak görülmesi gereken bu duruma karşı özel bir önlem alınmadığı takdirde çocuklarımız, toplumsal cinsiyet temelli fırsat eşitsizliğinin derinleşmesi riskiyle karşı karşıya kalacaktır.

Salgın sürecinin iyi yönetilememesi çalışan çocuklar açısından yeni risk ve sorunları da beraberinde getirmiştir. **Özellikle sokakta çalışmak zorunda olan ya da sokakta yaşayan çocuklarımız koronavirüse karşı en korunmasız olan grupların başında gelmektedir.** İktidarın ise bu korunmasız çocuklarımızın ihtiyaçlarına yönelik özel önlemler almadığı görülmektedir. Sokaklarda çalışan bazı çocukların çalışmaya devam ettikleri, hatta sokakta dilencilik yapmaya devam eden çocuklar olduğu ve çalışan bazı çocuklarımıza cezai işlem uygulandığı medyaya yansımıştır.

Salgın sürecinde, dikkatle ele alınması gereken diğer önemli risk ise, çocuklara yönelik şiddet girişimlerinin artma olasılığıdır. Araştırmalar, okulların açık olmadığı, insan trafiğinin azaldığı ve sosyal hizmetlerin ulaştırılmadığı durumlarda çocukların, daha fazla sömürü, şiddet ve istismara maruz kaldığını göstermektedir. Salgın ve karantina sürecinde çocukların korunması için, çocukların ihtiyaçlarına yönelik önlemler alınmasına ek olarak, sıkı bir denetleme ve psikolojik danışmanlık sürecinin de yönetilmesi gerekmektedir. İktidarın ise, çocukları koruma bilinciyle önlemler almadığı görülmektedir. Zaten yetersiz olan koruma uygulamalarının bu süreçte etkili olarak kullanılamaması nedeniyle çocuklarımız tamamen korunmasız ve savunmasız kalma riskiyle karşı karşıyadır.

CHP NE YAPACAK?

HİÇBİR ÇOCUK YATAĞA AÇ GİRMEYECEK

Cumhuriyet Halk Partisi, hiçbir çocuğun yatağa aç girmediği, yoksulluk çekmediği, ailesini ve kendisini geçindirmek için çalışmak zorunda kalmadığı sosyal devlete yaslanan bir Türkiye inşa edecektir. Türkiye, tüm çocuklarımızın iyi ve sağlıklı beslendiği, güven içinde korkmadan dışarıda oyun oynayabildiği yaşam alanları yaratacaktır. Çocukların ailesiyle birlikte tatile gidebileceği ve yaz aylarında çalışmak zorunda kalmayacağı bir yaşama sahip olacaktır. Çocuklarımız, zihinsel, duygusal ve bedensel gelişimleri için gerekli ve faydalı alışkanlıklar ve hobiler edinebilecekleri bir çocukluk geçirecektir. Hiçbir çocuğumuz yoksulluk ve yoksunluk içinde yaşamayacak, çocuklarımızın mutlu ve huzurlu büyümeleri için gerekli ortamlar yaratılacaktır.

Aile Yardımları Sigortası kapsamında sağlanacak olan **çocuk destekleri**, annenin hamileliği döneminde başlayacak; doğan her bebeğimizin temel ihtiyaçları sosyal devlet tarafından karşılanacaktır. CHP, anayasal bir hak olan bu ihtiyaçların giderilmesini süreklilik içinde sağlayacaktır. **Aile Yardımları Sigortası**'ndan yararlanan ailelerin çocuklarına beslenme, sağlık ve eğitim alanlarında destekler verilecektir. Aile Sigortası uzmanları aileleri ve çocukları ihtiyaçları ve sorunları takip edecek ve gerekli destekleri sağlayacaktır.

Saray rejiminin çocukları mahkûm ettiği yoksulluk döngüsü kırılacaktır. Bunun için kararlı bir biçimde **örgün eğitim güçlendirilecek, aile maaşı alan ailelerin çocukları için eğitim masraflarını karşılamak üzere yıllık nakdi destek** verilecektir. Ayrıca çocuklarımızın **okula**

gidiş gelişlerinde toplu taşımadan ücretsiz yararlanmaları sağlanacak; sağlıklı ve düzenli beslenebilmeleri için okullarda kahvaltı ve sıcak öğle yemekleri ücretsiz olacaktır.

ÇOCUKLAR TÜM SAĞLIK HİZMETLERİNE KOLAYLIKLA ERİŞECEK

CHP, sosyal devlet hizmetleri ile tüm çocuklarımızın, temel sağlık hizmetlerinden nitelikli ve ücretsiz olarak yararlanmalarını sağlayacaktır. CHP, her şeyden önce ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı ve geleceğe güvenle bakabilen nesiller yetiştirmeye odaklanacaktır. Bütüncül bir sağlık hizmeti anlayışının egemen olacağı CHP iktidarında anne, bebek ve çocuk ölüm oranları hızla düşürülecek ve bölgesel farklar ortadan kaldırılarak tüm Türkiye'de gelişmiş dünyanın standartları yakalanacaktır. Doğum ve yenidoğan hizmetlerinde, ileri AB ülkelerinin düzeyi yakalanacaktır. Bunun için aile hekimlerini ve sağlık ocaklarını kapsayacak, nitelikli programlar geliştirilecektir. Gebelik takibi, bebek takibi ve aşılama süreçleri sıkı biçimde denetlenecektir. Çocuk yaşta gebelikler, çocuklarımızın fiziksel, psikolojik ve toplumsal gelişimlerini etkileyen bir sorun olmasının yanı sıra bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınacak ve önlemler bu çerçevede de değerlendirilecektir. **Çocuklara yönelik bütüncül sağlık taramalarına süreklilik kazandırılacak; herkes için ulaşılabilir ve nitelikli çocuk hastanelerinin sayısı artırılabilecektir.**

Çocuklarımızın küçük yaşlarından itibaren spor yapabileceği, doğayla etkileşebilecekleri ve güven içinde zaman geçirebilecekleri alanlar artırılabilecektir. **Her çocuğumuzun ücretsiz biçimde faydalanabileceği, sportif etkinlik yapabileceği fiziksel**

koşullar, parklar ve etkinlik alanları oluşturulacaktır. Mahallelerden başlayarak kültürel ve sportif etkinliklerle çocukların güçlü sosyal ilişkilere sahip olmaları, spor yapmaları, hobi edinmeleri ve mutlu gelişim sergilemeleri sağlanacaktır. **Çocuklarımızın küçük yaşlarda madde bağımlılığının pençesine düşmesi önlenecektir. Madde bağımlılığıyla boğuşan çocuklarımız ve aileleri yalnız bırakılmayacaktır.** Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar ve hekimler gerekli tedavi ve destekleri sağlayacaklardır.

PARASIZ VE NİTELİKLİ EĞİTİM TÜM ÇOCUKLARIMIZIN HAKKI

CHP iktidarında, eğitim sistemi her bir çocuğumuzu geleceğe en iyi şekilde hazırlayacaktır. Kreşler ile okul öncesi eğitim tüm annelerin ve çocukların yararlanabileceği bir hak haline getirilecektir. Eğitim sistemi çocuğun yüksek yararı ve refahı gözetilerek sosyal devlet anlayışı içinde yapılandırılacaktır. **Sosyal devletin en temel haklarından biri olan parasız ve nitelikli eğitim tüm çocuklarımız için erişilebilir ve somut bir kamu hizmeti haline getirilecektir.**

Her mahallenin ihtiyacını karşılayacak sayıda ve nitelikte ücretsiz hizmet veren kreşler açılacaktır. Kreşlerden başlayarak çocuklar arasındaki eğitim, beslenme ve etkinlik alanlarındaki eşitsizliklerin önü alınacaktır. Tüm çocuklarımızın küçük yaşlardan itibaren nitelikli eğitimle tanışması, sosyal, kültürel ve bilişsel becerilerinin gelişmesi sağlanacaktır. **Eğitim 1 yıl okul öncesi eğitimi, 8 yıl ilköğretimi ve 4 yıl ortaöğretimi kapsayacak biçimde yapılandırılacaktır.** Okul öncesi eğitim kapsamında özellikle kız çocukları arasında düşen okullaşma oranları hızla yeniden artırılacak, okullaşmada düşüşe izin verilmeyecektir.

Eğitim müfredatı ilerici, çağdaş, demokratik ve bilimsel olacaktır. İnsan, doğa ve yurt sevgisini önceleyen bir eğitim yöntemi izlenecek; çocuklarımızın yüksek yetenek inşasına ve demokratik yurttaşlık kültürünün geliştirilmesine odaklanacaktır. CHP, çocuklarımıza iyi bir gelecek sunmanın aynı zamanda onları **insani değerlerle, doğaya, dezavantajlı kesimlere ve toplum geneline dönük sosyal sorumluluk bilinciyle donatılması anlamına geldiğinin farkındadır.**

Bu nedenle, eğitim programı eleştirel düşünceye ve bilgi çağının gereklerine uygun olmanın yanı sıra, insani ve dayanışmacı yurttaşlık değerlerine dayalı olarak geliştirilecektir. Özgürlükçü, özgüvenli ve kendine yeten bireyler kadar, dayanışma ve empati geliştirmeyi de hedef edinecektir. Eğitim hedeflerini gerçekleştirmek için, eğitime bütçeden ayrılan kaynakların öğrenci başına en az AB ülkeleri ortalaması düzeyine çıkarılmasına ek olarak; her bir çocuğumuz için yapılan kamu harcaması ve Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinden yatırıma ayrılan kaynaklar artırılacaktır. Okullarımız yapboz sisteminden çıkarılacak ve çağın gerekleriyle çocuklarımızın ihtiyaçlarına uygun donanımına kavuşturulacaktır.

Kimsesiz ve koruma altındaki çocuklarımızın eşit ve nitelikli eğitim fırsatlarından faydalanmaları için tedbirler alınacak, bu çocuklarımızın eğitim, barınma, sosyalleşme koşulları yüksek standartlara göre düzenli olarak denetlenecektir. Ayrıca 18 yaşını bitiren fakat eğitime devam edemeyen veya iş bulamayan gençlerin korunmasız ve desteksiz kalmasına izin verilmeyecektir. **Çocuk Evleri'nde kalmakta olan 18 yaşını bitirmiş kız çocuklarının kamu kurumlarında sınavsız olarak kadroya alınmaları konusunda özel kararlılık sergilenecektir.**

EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ SAĞLANACAK

Çocuklarımız arasında eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, tüm çocuklarımızın birbiriyle denk eğitim olanaklarından yararlanması ve bu yolla toplumsal eşitsizliğin önlenmesi CHP'nin öncelikli hedefi olacaktır. Fırsat eşitliği, çocuk haklarının en ufak bir fark bile gözetilmeksizin tüm çocuklara tanınması ve ayırım gözetmeme ilkesi çerçevesinde sağlanacaktır. Bu çerçevede, **başta kız çocuklarının en yüksek oranlarda okullaşması olmak üzere**, eğitimin her alanında **toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına** özel önem verilecektir. Kız çocuklarımızın eğitimin her kademesinde, erkek çocuklarla fiilen eşit haklara ve olanaklara sahip olması sağlanacaktır. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı içeren ders içerikleri müfredattan mutlak suretle kaldırılacak ve toplumsal cinsiyet eşitliği dersleri zorunlu olarak müfredata alınacaktır.

Bölgeler ve okul türleri arasında var olan ve sınavlarda açıkça görülen eğitsel uçurumlar, nitelik ve nicelik farkları ortadan kaldırılacaktır. Köylerimizden başlayarak ihtiyaç olan her yerde, kapatılan okullar yeniden açılacak ve zorunlu koşullar dışında taşınmalı eğitim yapılmayacaktır. Eğitime erişim olanağının kısıtlı olduğu yerlerde, nitelikli yatılı bölge okulları ve pansiyonlu okulların sayıları artırılacak; çocuklarımız her türlü tehdit ve suistimale davetiye çıkartan denetimsiz yurtlara mahkûm edilmeyecektir.

CHP, mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan ailelerin çocuklarının eğitim hayatlarının sekteye uğratılmasına izin vermeyecektir. **Gezici Okul Modeli'nin** uygulamaya konulmasıyla çocuklarımız eğitim ve öğretimlerini sürdürebilecektir. Çocukların eğitim sürecinin dışına çıkmasına neden

olan veya özendirilen sebepler ortadan kaldırılacaktır. Ayrıca farklı bilişsel gelişim özellikleri gösteren çocuklarımızdan, özel eğitime ihtiyaç duyanlar, farklı oldukları için eğitimde mağdur olmayacak; okullarımızın alt yapıları ve eğitim personeli onların ihtiyaçlarına yanıt verebilecek biçimde oluşturulacaktır.

Engelli çocuklarımızın diğer tüm çocuklarla eşit koşullarda eğitim görmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Geniş ve kapsamlı araştırma ağlarıyla ülkemizdeki tüm fiziksel ve zihinsel engelli çocuklarımızın başta eğitim olmak üzere tüm sosyal ve ekonomik ihtiyaçları belirlenecektir. Özellikle zihinsel engelli çocukların eğitimi için özel eğitim ve rehabilitasyon personeli ve öğretmenlerinin ataması yapılacaktır. Özel eğitim için okul öncesi eğitimden başlayarak devlet okulları yaygınlaştırılacaktır.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ MUTLAKA ÖNLENECEK

CHP iktidarında hiçbir çocuk, yaşamak ya da ailelerine ekonomik destek vermek için çalışmak zorunda kalmayacaktır. Tüm çocuklarımızın, çocukluklarını olabildiğince mutlu ve doyusya yaşayabildiği, kendilerini geleceğe hazırlayabildiği bir çocukluk geçirmesi öncelikli hedefimiz olacaktır. Çocuk işçiliğini sonlandırmak için yoksulluk sarmalıyla, ekonomik buhranla ve kayıt dışı ekonomiyle, sosyal devlet mekanizmaları aracılığıyla çok boyutlu biçimde mücadele edilecektir. **Aile Yardımları Sigortası'nın etkin olarak kullanılması ile ailelerin refah düzeyi yükseltilecek ve çocuklarımız çalışmak zorunda kalmayacaktır.** AKP rejiminde göz yumulmaya başlanan çocuk işçiliğini önlemek için, mevcut yasal çerçeve tavizlere ve suistimallere açık olmayacak

biçimde yeniden yapılandırılacaktır. İş yerleri çocuk işçi çalıştırmama ve genç işçi sömürsü yapmama konusunda sıkı denetim altında tutulacaktır.

Çocuk işçi çalıştıranlar ciddi yaptırımlara tabi kılınacaktır. Sokakta çalıştırılan ya da dilendirilen çocuklarımız koruma altına alınacak, failer tavizsiz biçimde cezalandırılacaktır. Bu çerçevede,

çocuklarımızın çalıştırılmasının ve dilendirilmesinin engellenmesiyle ilgili adli ve idari işlemlerin takibi konusunda yükümlü kılınmış özel birimler oluşturulacak ve bu birimler arasında eşgüdüm oluşturulacaktır.

ÇOCUKLAR, İSTİSMAR VE ŞİDDET KÜLTÜRÜNE KARŞI TAVİZSİZ KORUNACAK

CHP, istismar ve şiddet nedeniyle çocuklarımızın geleceğini karartan her türlü yapı, kültür ve zihniyetle mücadele edecektir. CHP, bir hükümetin en önemli görevlerinin başında çocuklarının ruhsal ve bedensel esenliğinin korunmasının geldiğinin bilincindedir. Bu nedenle, çocuklarımızı son yıllarda yaygınlaşan istismarın ve şiddetin her türüne karşı tavizsiz biçimde koruyacaktır. Ancak çocukların korunması için gerekli çerçeveyi sunmayan mevcut yasal alt yapının yeniden oluşturulması gerekmektedir. Çocuk Koruma Kanunu, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi esas alınarak yeniden düzenlenecektir. AKP rejiminin neredeyse göz yumduğu çocuklara yönelik istismar ve şiddetle mücadele için, topyekûn mücadele ve önleyici bir yaklaşım benimsenecektir.

Çocuk hakları söz konusu olduğunda ilgili **ceza hükümlerinin gerçekten caydırıcı olması sağlanacak, toplumun bazı kesimlerinin farklı gerekçelerle bu cezaları hafifletmesinin önüne geçilecektir.** Bu

çerçevede **kız çocuklarının çocuk yaşta evlendirilmeleri önlenecektir.** Çocuk yaşta zorla evliliklerin engellenmesi için adli, idari, toplumsal süreçleri içerecek çok boyutlu, kapsamlı ve sürdürülebilir önlemler alınacaktır. Çocuk yaşta gebeliklerin, zorla evlendirme için bir baskı aracı olarak kullanılmasına olanak tanıyan yasal çerçeve değiştirilecektir.

Yasalar, Türkiye'nin de taraf olduğu Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin ruhuna uygun olan temel ilkeler çerçevesinde, Türkiye'nin özel koşullarına dikkate alarak ve çocuğun yüksek yararı gözetilerek yapılandırılacaktır. Çocukların mağdur olduğu her durumda mağduriyetlerin giderilmesine öncelik verilecek, Çocuk İzlem Merkezleri'nin sayıları artırılacak ve etkinleştirilecektir. Şiddetin bir eğitim yöntemi olarak kullanılması kati suretle önlenecek; okulların ve yakın çevrelerinin çocuklarımız için her açıdan güvenli olması sağlanacaktır. Akran zorbalığıyla mücadele etmek için okullarda şiddet olaylarının önlenmesine yönelik eğitimler düzenlenecek ve eğitim müfredatı cinsel şiddet de dahil olmak üzere şiddetin her türünün önlenmesine yönelik içeriklerle zenginleştirilecektir. Ayrıca dijital şiddetle mücadelede özel bir yol haritası uygulanacak, aile ve okuldan başlamak üzere çocuklarımızın etkin olduğu her ortamda dijital şiddetin önlenmesi için bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

ÇOCUKLAR, ADALETSİZ HUKUK SİSTEMİ ALTINDA EZİLMYECEK

CHP iktidarında, önleyici bir yaklaşımla çocuklarımızın suça karışması azami ölçüde önlenecek, çocuklarımız çocuk

odaklı olmayan adalet sisteminde mağdur edilmeyecektir. Bu çerçevede adalet sisteminde çocuğun yüksek yararı ilkesi gözetilmelidir. Suça karışan çocuklara yönelik CHP'nin temel yaklaşımı çocuklarımızın cezalandırılmaları değil, çocuklarımızın hayata kazandırılmaları, eğitilmeleri ve toplum içerisinde bir yaşam sürebilecekleri duruma gelmeleridir. Bu çerçevede adli olaylara karışan çocuklarımıza, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları ve hukukçular destek verecek; çocuk mahkemeleri ve çocukların yargılanma usulleri de bu çerçevede yeniden gözden geçirilecektir. **Adalet sistemi, çocuklarımızın eğitim alıp geliştirebilecekleri, başarılı rehabilitasyon süreçlerinden geçebilecekleri şekilde yapılandırılacaktır.**

Suçun niteliğinden bağımsız olarak suça sürüklenmiş çocuklarımız, yargı süreçlerini çocukların hassasiyetlerini gözetilen mahkemelerde sürdürecektir. Öte yandan, tutukevlerinde ve hapisanelerde, yetişkinlerle birlikte kalmak zorunda olan bebek ve çocuklara yönelik gerekli önlemler alınacaktır. Bu konuda, çocuklarımızın bedensel ve ruhsal sağlıklarını ve gelişimlerini korumak ve geliştirmek için özel yöntemler geliştirilecek ve bu çocuklarımızın diğer akranlarının yaşantısından mahrum kalmaları mutlaka önlenecektir.

ÇOCUK HAKLARI ANLAYIŞI EGEMEN KILINACAK

CHP, toplumsal yaşamın her alanında çocuk hakları temelli yaklaşımı egemen kılacaktır. Bu hak temelli yaklaşım sayesinde, aileden okula, kamusal kurumlardan diğer sosyal ortamlara kadar çocukların var olduğu tüm ortamlarda çocuk hakları hiçbir ayırım gözetilmeksizin tüm çocuklar için güvence altına alınacaktır. **Çocuklarımızın karşı karşıya kaldıkları tehditlerin ortadan kaldırılması ve mevcut sorunlarının çözülmesi için bütünsel, uzun vadeli ve sürdürülebilir çözümlere ihtiyaç vardır.** Bu nedenle, çocuk hakları temelli yaklaşımın ülkemizdeki tüm politika, eylem planları ve programlara sistematik olarak

dahil edilmesi gerekmektedir. Böylelikle doğrudan çocuklarla ilgili görülen alanlar dışında, enerjiden tarım, ulaştırma ve iklim değişikliğine; yatırımdan kalkınma ve ticarete kadar hayli geniş bir yelpazede çocuk hakları gözetilebilecektir. Bunun için sivil toplum ve uluslararası paydaşlarla iş birlikleri etkin olacak kullanılacaktır. Sağlıklı ve çocukluklarını gönüllerince yaşayabildikleri bir yaşam tüm çocuklarımız için her alanda ulaşılabilir olacaktır.

BU ÜLKEDE HİÇBİR ÇOCUK YATAĞA AÇ GİRMEYECEK, NİTELİKSİZ OKULA MAHKÛM OLMAYACAK

Milliyetçilik hiçbir çocuğun yatağa aç girmedeği bir Türkiye istemektir. Bir çocuk yatağa aç giriyorsa, bu çocuğun açlığı hepimizin ortak sorunu olmalı. Bugün on binlerce çocuk, sabah kahvaltısı yapmadan okula gidiyor. Hiçbir çocuk ben beslenemiyorum, aç kaldım demeyecek ve tam gün eğitim yapacağız. Çocuklarımız iyi bir eğitim alacak. Çocuklarımız tüm gün öğretmenleriyle beraber okulda okuyacaklar. Biz çocuklarımıza güzel bir Türkiye bırakacağız, bunun sözünü veriyoruz. Cumhuriyetimizi yeniden demokrasiyle ve sosyal devletle taçlandırırız, çocuklarımıza demokratik standartları yüksek, yaşanabilir bir Türkiye bırakacağız.

Kemal KILIÇDAROĞLU

AŞI KARŞITLIĞI ARTIYOR

23 bin

Çocuğunu aşılatmayan aile sayısı 2011'de 183 iken **2017'de 23 bini aşmıştır.**

BİLGİYE ERİŞİM DÜŞÜK

%20

Türkiye'de öğrencilerin **%20'sinin internet erişimi yoktur.**

EĞİTİMDE YETERSİZLİK

Son sıra

Türkiye eğitim politikaları sıralamasında **en kötü 2 OECD ülkesinden biridir.**

ÇOCUK İŞÇİ CİNAYETLERİ

67

Türkiye'de **2019'da en az 67 çocuk iş cinayetine kurban gitmiştir.**